

Diplom
370488

Julius Erikson

Kõrvalsekkumine

Diplomitöö

Tartu, 1940. a.

Ma. J. Friedrichile
hindades.
17.1.40 W.

Julius Erikson.

E. V.
TARTU OLIKOOLI
SIGESTAMISKOND
17. jaan 40
№ 686
TARTU

Töö on hä. Väike arvukus
Sõltumatus.
22.1.1940.
J. Erikson

K Ö R W A L S E K K U M I N E

Tsiivilprotsessis

A.A. 2567

Tartus, 1940. a.

Loebis mit kirj. teades -
Kuu 9 II 1940

S i s u k o r d .

=====

Sissejuhatus	Lk. 4
------------------------	----------

I osa. Kõrvalsekkumise alused.

1. peatükk. Kolmanda isiku protsessi astumist õigustav huvi.

§ 1. "Huvi" mõiste juriidiline laad	6
§ 2. Kolmanda isiku sekkumise huvi	8
§ 3. "Huvi" kassatsiooni-kontrolli probleem	15

II osa. Kõrvalsekkuja protsessi osalisena.

2. peatükk. Sekkumise siht.

§ 4. Kolmanda isiku "abilise" probleem	20
§ 5. Riigikohtu seisukoht "abilise" nimetuse suhtes	23

3. peatükk. Protsessipoole valik.

§ 6. Lahkarvamusi hagejapoollele sekkumise küsimuses	25
§ 7. A. Borowikowski erinev seisukoht	27
§ 8. V.L. Issatshenko ümberlukkavaid väiteid	31

4. peatükk. Protsessipoole asendamine.

§ 9. Ex-Senati seisukoht	35
§ 10. Teoreetikute arvamusi	37
§ 11. Asendamine mõlema protsessipoole nõusolekul.	38

III osa. Kohtu ülesandeid kõrvalsekkumisel.

5. peatükk. Kõrvalsekkumise sõltuvus kolmanda isiku huvist.

§ 12. Mil määral tuleb kohtul arvestada poolte vastuvaidlustega sekkumisel	39
--	----

	Lk.
§ 13. Vene uue TKS projekti seisukoht	41
§ 14. Kõrvalsekkumise avalikkuse huvi probleem . . .	42
§ 15. Võistjale tuge mittepakkuv kõrvalsekkuja . . .	47

IV osa. Kõrvalsekkumise aeg.

6. peatükk. Juurdeastumine "asja igas seisundis".

§ 16. Interventsioon lõpliku kohtuotsuseni	51
§ 17. Sekkumine koos apellatsiooniga	53
§ 18. Ex-Senati ja Riigikohtu lahkuminekuid	62
§ 19. Kitsendavaid ja laiendavaid tõlgendusi "asja igas seisundis" kohta	65

V osa. Kõrvalsekkuja õigused protsessis.

7. peatükk. Iseseisvus protsessuaal- ja sõltuvus materjaalõiguslikul alal.

§ 20. Kõrvalsekkuja juriidiline seisund protsessis	68
§ 21. Võistja õigeksvõtu kolmandale isikule kohustavuse probleem	73
§ 22. Kolmanda isiku vaidlusõigusest poolte kokkuleppega asjatoimetamise lõpetamisel	80
§ 23. Kohtuotsuse seadusejõu mõju kolmanda isiku suhtes	83

SISSEJUHATUS

Üldiselt kolmandast isikust tsiviilprotsessis.

Tsiviilmenetluses kehtiva üldpõhimõtte kohaselt on tsiviilprotsessis ainult kaks poolt - tsiviilõigusliku tüli lahendamise toimub hageja ja kostja vahel. Nagu aga igal alal elunämete juures tuleb ilmsiks erandeid, on ka eeltoodud tsiviilprotsessi üldpõhimõtte suhtes erand - teatud kordadel hageja ja kostja kõrval astub protsessi ka kolmas isik. Eesti TKS, nagu Prantsuse Code de procédure civil, Saksa ZPO, Poola TKS ja teised tsiviilkohtupidamise koodeksid, võimaldab kolmandal isikul tsiviilprotsessist osavõttu kas omal algatusel või ühe protsessipoole kutsel. Sünnib kolmanda isiku osavõtt omal algatusel, siis nimetatakse seda kolmanda isiku tsiviilprotsessi sekkaastumiseks ehk uuema terminiga sekkumiseks (interventio), kusjuures eristatakse,

kas kolmas isik taotleb erilisi iseseisvaid õigusi vaidlusaluse vara kohta (peasekkumine - interventio principalis) või astub kolmas isik protsessi selleks, et aidata üht poolt edukamalt protsessida (kõrvalsekkumine - interventio accessoria). Toimub aga kolmanda isiku protsessi astumine ühe protsessipoolle kutsel, siis nimetatakse seda kolmanda isiku kaasatõmbamiseks ehk kaasamiseks.

Käesoleva töö ülesandeks on lähemalt vaadelda kõrvalsekkumise küsimust tsiviilprotsessis, millist küsimust käsitab TKS § 663. Et meil kehtiv tsiviilprotsessi normistik TKS korraldab kolmanda isiku küsimust üsnagi üldsõnaliselt, siis teoreetikud on sellele küsimusele võrdlemisi laialdast tähelepanu pühendanud. Klavat mõttevahetust on teatud määral põhjustanud ka see, et kohtupraktika on sel alal teatud kõikumisi ilmutanud. Seejuures on ilmsiks tulnud teatud lahkuminekuid Vene ex-Senati ja meie Riigikohtu seisukohtades.

I o s a .

KÕRVALSEKKUMISE ALUSED.

1. peatükk.

Kolmanda isiku protsessi astumist

õigustav huvi.

§ 1. "Huvi" mõiste juriidiline laad.

Kolmanda isiku kõrvalsekkumise kohta lausub TKS

§ 663: "Kolmas isik, kelle huvi sõltub asja otsustamisest ühe või teise poole kasuks, võib asja igas seisundis avaldada soovi asjast osavõtuks koos hageja või kostjaga. Kolmanda isiku palve ärakirjad esitatakse asjaosalistele," kuna peasekkumist käsitab TKS § 665: "Kolmas isik, kes on esitanud varale oma erilisi õigusi, mis sõltumatud hageja ja kostja õigustest, peab esitama hagipalve kas ühe või teise võistja või mõlema vastu koos."

Esimesel juhul seadus räägib kolmanda isiku huvist,

teisel juhul aga õigusest. Kuid milles avaldub "huvi" ja "õiguse" erinevus või on nad koguni sünonüümid? Ex-Vene Teaduste Akadeemia ¹⁾ määritles huvi mõistet kui mingit kasu, kasumit või eemust (vasted "Õigusteadeuse Sõnastiku" alusel sõnadele - poljza, pribõlj, wõgoda) või psühholoogiliselt seisukohalt võttes, isiku sisemist osavõttu välismaailma nähtusist. On selge, et seaduses saab olla juttu huvist ainult esimeses mõttes s.t. kasuna või hüvena ja sellena ei ole ta kaugeltki sünonüüm õiguse mõistele. Seda on korduvalt seletanud ka Vene ex-Senat (TKD otsused 1914/45, 1908/84, 1893/111, 1883/84, 1876/264 j.t.). Ex-Senat lahendades neis otsustes "huvi" ja "õiguse" ulatuse küsimust, asus seisukohale, et huvi mõiste on laiem kui õigusemõiste ja õigus kuulub huvi koosseisu. Õigus on positiivne mõiste: kasu või hüve, kuna aga huvi võib olla nii positiivne kui ka eitav mõiste, sest huvi võib avalduda ka selles, et see, kel ta olemas, võib omada peale kasu, kasumi või eemuse ka seda, et teatud kasu avalduks temale tulevikus või koguni selles, et ta võiks

---

1) W.L. Issatshenko "Tsiviilprotsess" III k. lk.739.

vabaneda teatud kahjust või kohustusest. Näiteks kui ma olen müünud oma kinnisvara kellelegi ja viimaselt hagetakse seda, siis mul on huvi, et kostja võidaks selle protsessi, sest vastasel korral võib kostja esitada minu vastu hagi, et ma maksaks talle tagasi kinnisvara ostusumma, mis ta mulle oli varem maksnud.

§ 2. Kolmanda isiku sekkumise huvi.

Kuid milline huvi annab õiguse kolmandal isikul tsiviilprotsessi astuda? Päris selge on, et mitte iga-
sugune huvi ei õigusta seda. Kõige pealt see huvi peab olema juriidilise iseloomuga ja see peab välispidiselt avalduma selles, et käesolev tsiviilasi saaks otsustatud selle protsessipoole kasuks, millisele kolmas isik protsessis astus või olgu siis, et kolmas isik taotleb iseseisvat õigust vaidlusaluses küsimuses.

Vaatleme lähemalt, millise õiguse säilitamiseks, soetamiseks või teostamiseks ja missugusest tulevasest kohustusest vabanemiseks peab olema huvi kolmandal isikul, et ta saaks astuda tsiviilprotsessi. Kas võib

kolmanda isikuna tsiviilprotsessi astuda näiteks isik, kes väidab, et ta on huvitatud pooltevahelisest tsiviilprotsessist selle tõttu, et hageja lubas kinkida temale teatud summa raha juhul, kui talle eeltähendatud protsessis mõistetakse välja kostjalt vaidlusalune ese. Tuleb vastata eitavalt, sest kui ka sellises küsimuses lubatakse kolmandal isikul tsiviilprotsessi astuda, siis kõrvalised isikud seadusest mööda hiilides võivad hakata igasse tsiviilprotsessi vahele segama ja sellega üks või teine protsessipool peab asuma võitlusesse lisavastasega, milline nähe aga võiks venitada protsessi ja tekitada ka asjatuid lisakulusid. Ja on ju üldpõhimõtte järgi tsiviilprotsessis ikkagi ainult kaks poolt, mille tõttu kolmanda isiku tsiviilprotsessi astumise võimalust, kui erandjuhtu, tuleb rakendada tegelikus elus piiratult.

Millistel tingimustel tunnistatakse huvi küllaldatakse kolmanda isikuna protsessi astumiseks? Kõige pealt võib see huvi olla selles, et kolmas isik soovib vabaneda mõnest tulevasest kohustusest. Kuid mitte

igasugusest kohustusest vabanemise soov ei anna veel õigust kolmanda isikuna protsessi astumiseks, näit. moraalne kohustus ei võimalda seda, sest moraalne kohustuse täitmist ei saada seaduse alusel nõuda. Kolmanda isikuna esinemise aluseks võib olla ikkagi ainult selline kohustus, mille täitmist saadakse nõuda kohtu abiga, s.t. seaduslikul teel.

Sekkumist tsiviilprotsessi saab lubada kohus ainult siis, kui kolmanda isikuna esineda tahtev isik soovib vabaneda sellisest kohustusest, mis otseselt on sõltuv kohtuotsusest protsessis, kuhu kolmas isik soovib astuda. Selline side on olemas, kui üks protsessipool omab tagasenõude (obratnoe trebowanie) õiguse või poolel ja kolmandal isikul on ühiskohustus (solidarnoe obäzateljstvo). Ainult neil kordadel on kolmanda isiku huvi seaduslik peapoolte vahel arenevasse protsessi sekkumiseks, et isiklikkudes huvides tagasi tõrjuda kohustust - vastutada tulevikus ühe või teise võistja ees. Kohus peab igal juhul lahendama küsimuse, kas on sel võistjal, kelle poolele kolmas isik soovib astuda,

regressiõigus või on neil ühisvastutavus, nii et juhul, kui peapoolkond kaotab protsessi, võib ta esineda hagiga selle kahju heastamiseks, mida ta kolmanda isiku eest tasunud.

Kui kolmanda isiku sekkumist protsessi lubatakse tulevase kohustuse tagasitõrjumiseks, siis päris loomulik on, et kolmanda isiku interventsioon on lubatud ka siis, kui ta tahab kaitsta oma olemasolevat õigust ähvardava ohu eest. Alusena oma sekkumisele peab kolmas isik tõendama, et õigus, mida ta tahab kaitsta, tõesti temale kuulub ja et seda õigust ähvardab oht. Õigust ähvardava ohu kindlakstegemine pole raske, kui vaidlus käib õiguse kohta, mis ühine nii võistjale kui kolmandale isikule. Siin on tarvis ainult kindlaks teha, et õigus, mille kohta vaidlus käimas, on ühine nii poolkonnale kui kolmandale isikule.

Kuid kolmanda isiku õigust võib ähvardada oht ka siis, kui tema õigus pole ühine võistjaga, vaid ainult on teatavas sõltuvuses võistja õigusest. See, kelle õigusest on tuletatud ja kelle õigusest on sõltuv

vaieldav õigus, võib alati nõuda, et temal kolmanda isikuna lubataks osa võtta võistjate vahelisest protsessist. Too isik, kelle õigus on tuletatud ja sõltuv vaieldavast õigusest, ei ole õigustatud paluma interventsiooni. Vene ex-senaator W.L. Issatshenko ²⁾ arvates, on viimase liigi suhtes erand selles mõttes, et eluaegne valdaja neil juhtudel, kui omaniku vastu juhitud hagiga puudutatakse ka tema õigust eluaegse valduse suhtes ja kui tal pole võimalust seda oma valdusõigust kaitsta iseseisva hagiga ja kui tal pole ka võimalust esitada omanikule tagusenõuet selles asjas, siis ta võib astuda asjasse kolmanda isikuna.

Kolmanda isikuna võib sekkuda protsessi ka see isik, kes tahab kaitsta oma sellist õigust, mis on tekkinud ühest ja samast jagamatust allikast ja vaidlus protsessis on käimas selle allika hävitamiseks. Selliseid sekkumisi tuleb ette eriti testamendijärgsel pärimisel - juhtudel, kui ühe pärija suhtes on esitatud hagi juba kinnitamist leidnud testamendi tühistamiseks põhjusel, nagu oleks testija olnud õigusvõimetu või

-----

2) W.L. Issatshenko, op. cit., lk.748.

nagu oleks olnud testament võltsitud. Käesolev küsimus on küll ka teatud vaidlusi tekitanud. Nii Odessa ex-Kohtupalati liige A. Borowikowski ³⁾ vaidleb vastu eeltoodud seisukohtadele vaatamata sellele, et Vene ex-Senat oma otsusega (1883/84) lubas kaaspärijail astuda kolmanda isikuna protsessi juhul, kui ühe pärija vastu oli esitatud hagi testamendi tühistamiseks põhjusel, nagu ei oleks testija olnud testamendi koostamisel terve mõistuse juures.

Kolmanda isikuna lubatakse protsessi astuda ka isikul, kes on soetanud enesele teatud õiguse ja on valmis seda õigust teostama, kuid see teostamine muutub võimatuks selle tõttu, et kahe teise poole vahel on tekkinud vaidlus sama õiguse objekti kuuluvuse pärast ja samal ajal kolmandal isikul puudub võimalus esitada iseseisvaid õigusi vaidlusaluse objekti kohta.

Kuid mitte igasugust õigust ähvardav oht ei õigusta kõrvalseisjal poolkondade vahel arenevasse protsessi kolmanda isikuna astuda. Seda liiki kaitse lubatakse ainult neis küsimusis, mis on kaitstavad eraõiguslikku-

-----

3) A. Borowikowski "Otshet sudjii" lk.163.

de seaduste normidega. Kohus aga ei tohi lubada kolmanda isiku sekkumist põhjusel, et kolmas isik tahab sel viisil kaitsta oma moraalset õigust. Mõned teoreetikud on koguni nii kaugele läinud, et arvavad, et kolmanda isiku sekkumise aluseks võivad olla huvid, mis on rahaliselt hinnatavad (Annenkov ja Brandt). Ent seejuures mõlemad jälle lubavad lapsi sekkuda nende vanemate vahelisesse protsessi, milles käimas vaidlus nende abielu seadusepärasuse kohta. Ometigi käesoleval korral on lastel isiklikud, mittevaraõiguslikud, huvid, mis pole hinnatavad rahale. Näib olevat õigem senaator W.L.Issatshenko ja teiste seisukoht, et kolmanda isiku sekkumise aluseks võivad olla ainult õigused, mis kaitsitud tsiviilseadustega, olgu siis need õigused varaõiguslikud või isiklikud mittevaraõiguslikud.

Kas kolmas isik võib esineda ka hoiu- ja erimenetluses, selle küsimuse kohta on sõna võtnud M.A. Goranowski.⁴⁾ Ta tähendab, et seaduses ei ole selle küsimuse kohta ei otsest ega kaudset vastust antud. Kuid see ei ole tingitud seaduse puudulikkusest, vaid sel-

4) M.A. Goranowski - Zhurnal Ministerstva Justitsii 1911 nr.7 lk. 184 - 186.

lest, et hoiu- ja erimenetlus ei toimu võistlusprotsessi reeglite järgi ja asja lahendamine neis menetlusis ei või ohustada kolmanda isiku huvisid. Seega ei ole hoiu- ja erimenetluses mingit tarvidust kolmanda isiku sekkumiseks.

§ 3. "Huvi" kassatsiooni-kontrolli probleem.

Vene ex-Senati seisukohad kolmanda isiku kõrvalsekkumise küsimuses olid sellised, et praktikas nende järgi küsimuste lahendamisel tekkis nii mõnelgi korral raskusi ja Issatshenko tähendab, et ex-Senati tegevuses "ei ole midagi põhimõttelist, midagi lõpetatut, midagi asja põhjalikult haaravat, ja on palju vastukäivat".⁵⁾

Kõige pealt ei olnud ex-Senatil järjekindlust küsimuses, kas kassatsiooni kontrolli alla kuulub kohtu määrus selles osas, mis selgitab kolmanda isiku huvi protsessi astumise kohta. Mõnel juhul (ex-Senati TKD otsused 1877. a. nr. 51, 1883. a. nr. 84 ja 1885. a. nr. 45) pöikleb ex-Senat kõrvale kolmanda isiku protsessi astumise huvi küsimuse arutamisest, seletades

5) V.L. Issatshenko - op. cit., lk.765.

"kohtu järelduse õigsus selle kohta, kas kolmas isik oli huvitatud asjast, - kui asja ainestikku kuuluv, ei kuulu kassatsiooni korras kontrollimisele" (TDK 77/51 ja 83/84). Samale seisukohale on asunud ka meie Riigikohus (RT asi nr. 140 - K.1939) August Kallbergi kassatsioonikaebuse arutamisel. Riigikohus selles asjas leiab: ⁶⁾ "Kohtukoda oma põhistuses on ära näidanud selle huvi, mis asja otsustamisel kostja kasuks on kolmandal isikul (TKS § 663), ja kuna see kohtukoja järeldus on sisuline, mis kuulub asja ainestikku, siis ei või see tulla Riigikohtus kassatsioonikorras revideerimisele (Vene ex-Senati TKD otsused 1885.a. nr.45 ja 1883.a. nr.84). Sel põhjusel ei või Riigikohus asuda arutama ka kaebaja väiteid, nagu puuduks kolmandal isikul huvi sellest asjast osavõtmiseks (TKS § 11)." ⁷⁾

Kassatsioonikohtu sellise seisukohaga ei taha nõustuda W.L. Issatshenko, ⁸⁾ kes tähendab, et küsimus selle kohta, kas teatud isik omab asjas seda huvi, mille olemasolu annab õiguse kõrvalisele isikule segada võõrasse protsessi, ei või kuidagi kanda nende tehivolude

6) T.Grünthal, Riigikohtu tsiviilosakonna otsused 1938, lk. 271.

7) TKS § 11 - Tsiviilasjad kuuluvad lahendamisele sisuliselt ainult kahes kohtuastmes.

8) W.L. Issatshenko, op. cit., lk. 765.

hulka, millede õigsuse kontrolli kõrgem kohus ei või sissuda, sest siin on juttu kõrvalise isiku õigusest võõrast asjast osavõtuks, s.t. pakkuma temale selliseid protsessuaalõigusi, milliseid tema, huvi puudumisel, mitte kuidagi ei või omada.

W.L. Issatshenko arvates, ex-Senati selline kõrvalepuiklemine kolmanda isiku huvi selgitamise küsimusest on tinginud seda, et tõesti huvitatud isik oli sunnitud loobuma temale seaduse poolt osutatud kaitsevahendeist ja seda nimelt Senati otsusega 1877.a. asjatoimetus nr. 51. Selles asjas oli esitatud hagi ühe vesiveski kaaspidaja vastu kahjude pärast, mis tekkinud veskipaisu läbi heinamaade üleujutusel. Sama veski teine kaaspidaja palus lubada kolmanda isikuna astuda eeltähendatud protsessi kostja poolel, kuid rahukohtunik ja ka rahukogu (rahukohtunikkude kogu) jätsid selle palve tagajärjeta. Ja kuna ka senat ei kontrollinud selle äraütlemise aluseid, siis see kaaspidaja ei pääsenudki kolmanda isikuna eeltähendatud protsessi. Ometigi veski mõlemad kaaspidajad - kaasrentnikud olid

sellises juriidilises suhtes, et ühe rentniku tegevus veski pidamisel ei olnud lahutatav teise rentniku tegevusest veski majandamisel ja süüdistus ühe pidaja vastu oli ka süüdistuseks teise vastu, sest nende vastutus on solidaarne.

Ex-Senati seisukohta ei saa W.L. Issatshenko õigeks pidada ka selle pärast, et olles kogu aeg põhimõttel, et temal ei ole õigust kontrollida kolmanda isiku protsessi astumise küsimust, väga paljudes asjades siiski ta oli sunnitud sukelduma sellesse kontrolli kaudselt, mis aga viib üsna ootamatute ja kolmanda isiku instituudi mõistega mittekooskõlas olevate seisukohtadeni.

Ex-Senat ühes oma otsuses - 1883.a. nr.84 ⁹⁾ - püüab anda lähemat selgitust ka "huvi" mõiste kohta. Selles otsuses seletatakse: "seadus (§ 663) kõneleb kolmanda isiku huvist üldse, mitte erandades ka tulevast huvi või huvi, mis võib selguda kolmandal isikul suhetes teiste isikutega peale käesolevate võistjate, või koguni suhtes akti või dokumendiga, mis moodustab tüli eseme".

-----
9) A.Borowikowski - op. cit., lk.163.

Asjaolud protsessis, kus eeltähendatus seletus antud, olid järgmised: üks seadusejärgne pärija esines hagiaga testamendijärgse pärija vastu, nõudes kostja kohta käiva testamendi punkti tühistamist sel põhjusel, et testija ei ole olnud testamendi koostamisel terve mõistuse juures. Teine testamendijärgne pärija astus asjasse kostja poolel, toetades viimase taotlusi hagi tagasilükkamiseks. Hageja aga kategooriliselt teatas, et loobub igasugusest tüliküsimuse ülestõstmisest kolmanda isikuna asjasse tuleva testamendijärgse pärija vastu ja sellepärast vaidles tema protsessist osavõtu vastu. Senat aga leidis, et teine testamendijärgne pärija on siiski seadusepäraselt lastud kolmanda isikuna asjasse, sest silmas pidades seda, et juhul, kui testament tunnustatakse mitteterve mõistuse juures koostatuks, võivad ilmuda teised seadusejärgsed pärijad ja nõuda ka testamendi selle osa tühistamist, mis puudutab kolmanda isikuna protsessi astunud testamendijärgset pärijat.

Nii A. Borowikowski kui ka W.L. Issatshenko leiavad,

et Senat sellise seletusega on alusetult laiendanud interventsiooni motive: Issatshenko tähendab,¹⁰⁾ et tulevane huvi ei või kunagi olla interventsiooni aluseks, vastasel korral ei olekski asja, kuhu ei võiks astuda igäüks, kes seda aga soovib, teatades, et teemal on mingisugune tulevane huvi. Huvi peab seisma ikkagi kas püüdes kõrvaldada vastutavuse võimalust ühe võistja ees, või säilitada olemasolevat õigust, või kõrvaldada takistusi õiguse teostamiseks, mis kuulub juba kolmandale isikule, kuid mille teostamine on takistatud viimasele kahe teise isiku vahel areneva tüliküsimuse pärast.

II o s a.

KÕRVALSEKKUJA PROTSESSI OSALISENA.

2. peatükk.

Sekkumise siht.

§ 4. Kolmanda isiku "abilise" probleem.

Peasekkumisel (interventio principalis) kolmanda

---

10) W.L. Issatshenko - op. cit., lk.767.

isiku huvi võistjate vahel areneva protsessi astumiseks seisab õieti soovis ja püüdes, saavutada sellist kohtuotsust, millega vaidlusvara tunnustatakse ei ühe ega teise võistja omaks, vaid et see tunnustataks kolmanda isiku omanduseks. Sellise sihi saavutamiseks seadus võimaldab kolmandal isikul sekkuda iseseisva hagiga, juhtides seda kas ühe või teise võistja või mõlema vastu korraga. Kolmandal isikul võimaldatakse kasutada protsessis kõiki neid abinõusid, mida on õigustatud kasutama igaks, kes on pööranud kohtu poole kaitse saamiseks.

Kõrvalsekkumine (interventio accesoria) erineb peasekkumisest sellega, et siin sekkuja ei esita mingit iseseisvat taotlust vaidlusvara või õiguse kohta, mille kohta vaidlus käimas, vaid ainult teatab, et tema huvides on, et vaieldav õigus tunnustatakse ühe või teise võistjale. Selline kohtuotsus on kolmandale isikule oluline sellepärast, et siis jäävad tema huvid rii-
vamata või kahjustamata.

Sageli kolmanda isiku huvi tsiviilprotsessi astu-

miseks seisneb selles, et vaieldav õigus kuulub ühtlasi võistjale kui ka kolmandale isikule ja niipea, kui kaotab selle õiguse võistja, kaob see ka kolmandal isikul olgugi võib-olla ainult ajutiselt, s.t. seni, kui kolmas isik uue hagiga pole taotlenud oma õiguse jaluleseadmist. Et kolmas isik võiks kaitsta end sellisest õiguse ajutisest kaotusest, selleks võimaldataksegi tal astuda kolmanda isikuna asjasse ja tõendada, et vaidlusalune õigus ei kuulu hagejale, vaid et see peab jääma kostjale, millega oleks kaitstud ka kolmanda isiku huvid.

Mõnel juhul aga atakeeritakse õigust, mida võistja on soetanud kolmandalt isikult tingimusel, et kui see mõistletakse temalt, siis kolmas isik, s.t. õiguse loovutaja - cedent - on kohustatud tasuma temale selle kaotuse eest (regressi õigus). Ka siis on kolmas isik huvitatud, et kostjale jääks õigus, mis tema poolt kostjale antud.

Kõrvalsekkumise sihiks on seega, saavutada kohtuotsust, millega tunnustatakse vaidlusalune õigus sel-

lele võistjale, kellele tunnustamine on kolmandale isikule kasulik, Nii on siis vene teoreetikute prof. Issatshenko, Malõshewi j.t. ja Vene ex-Senati arvates kõrvalsekkumine õieti selle võistja aitamine, kellele õiguse tunnustamine on kolmanda isiku huvides. Kõrvalsekkuja õieti etendab siis abilise osa ühe võistja suhtes, nagu kombeks on saanud nimetada kolmandat isikut, olgugi et seaduse tekst ei tunne "abilise" (pos-sobnik) terminit, mida tarvitatakse Vene ex-Senati otsuses 1900.a. nr.111.

§ 5. Riigikohtu seisukont "abilise"

nimetuse suhtes.

Riigikohus kantleb kas "abilise" nimetus kolmanda isiku suhtes on õige (ots. nr.180 - K, - 1937).¹¹⁾ Riigikohtu seisukoha järgi kolmas isik võtab protsessist osa mitte poolte huvides, vaid peamiselt küll oma huvides.

Riigikohus eeltahendatud otsuses seletab: "Kõigepealt peab tähendama, et seaduse tekst ei tunne ter-

-----

11) T. Grünthal - Riigikohtu tsiviilosakonna otsused 1938., lk.267.

minit "abiline", nagu kombeks on saanud nimetada kolmandat isikut, kes protsessist osa võtab TKS § 663 põhjal. Seadus ütleb vaid, et kolmas isik, kelle huvis on, et asi otsustataks ühe poole kasuks, võib paluda, et teda lubatakse asjast osa võtta nõudja või kostja poolel. Millised õigused säärasel kolmandal isikul on, seda seadus lähemalt ei määra, vaid need õigused on kohtupraktikas välja kujunenud ja on need omal ajal veel laiemad olnud kui need, millel kohtupraktika lõpuks peatus. Seepärast on küsitav, kas ülalmainitud kolmanda isiku nimetuski on õige, sest kolmas isik võtab protsessist osa mitte poolte huvides, vaid peamiselt küll enda huvides. On see aga nii, siis peab kolmandale isikule võimaldama protsessis kõiki võimalikke õigusi kasutada ja tema õigusi tuleb piirata ainult niipalju, kuipalju see järeldub asjaolust, et kolmas isik on siiski osaline võõras, ja mitte pool omas protsessis."

Ka vene ex-senaator Zmirnow kirjutab juba 1908.a. (Zhurnal ministerstva justiitsi, 1908 nr. 4): "Kolmas

isik, kes astunud asjasse ühe võistja poolele, on ise-
seisvalt huvitatud isik, kes tegeleb kõigepealt oma
õigusliku huvi kaitseks."

3. peatükk.

Protsessipoole valik.

§ 6. Lahkarvamusi hagejapoollele sekkumise
küsimuses.

Isik, kes taotleb kolmanda isikuna protsessi astu-
mist, peab teatama kohtule, millise poolkonnaga koos
ta soovib protsessi jätkata. Seadus lausub: "võib tea-
tada oma soovi, võtta osa asjast koos hageja või kost-
jaga", millest tuleb järeldada, et ühe või teise pool-
konna valiku võib teha sekkuja oma äranägemise järgi.
Tegelikult aga see ei ole nii. Poolkonna valiku vaba-
dus on piiratud kolmandal isikul sellega, et kolmas
isik, kes protsessis hakkab etendama nagu abilise osa
valitud poolkonna suhtes, võib seda olla ainult sel
juhul, kui tema huvid olenevad tema poolt valitud pool-

konna kasuks tehtud kohtuotsusest. See on aga võimalik ainult siis, kui tema ja poolkonna huvide vahel on teatav sisemine side.

Sellepärast on vähe üksi sellest, et kolmas isik on esitanud palve interventsiooniks, vaid on tarvis veel kindlaks teha, kas kolmas isik võib tegutseda selles sihis, millises sihis tegutsemiseks ta on soovi avaldanud. Selle asjaolu kindlaks tegemine ei ole raske neil juhtudel, kui kolmas isik astub asjasse sihiga - vabandada sellest kohustusest, mida võib temale tuua kohtuotsus selles asjas. Selleks on tarvis kindlaks teha, kas võib kolmanda isiku poolt valitud poolkond omada tema vastu tagusenõuet, seda muidugi siis, kui poolkond kaotab protsessi, või ei ole tal tagusenõude esitamise võimalust. Esimesel juhul tuleb rahuldada kolmanda isiku palve, teisel juhul aga peab see jäetama tagajärjeta. Üldine arvamine on, et kolmas isik võib astuda nii hageja kui ka kostja poolele, sest nii ühel kui teisel võib olla regressiõigus sekkuva kolmanda isiku vastu.

§ 7. A. Borowikowski erinev seisukoht.

Erineval arvamisel on A. Borowikowski,¹²⁾ kes tähendab, et kolmanda isiku interventsioon oma õiguse kaitseks on võimalik ainult kostja poolel. Seda nimelt siis, kui kolmas isik ei ole astunud protsessi võimaliku tagusenõude vältimiseks, vaid sihiga kaitsta oma olemasolevat õigust. Borowikowski arvates neil juhtudel kolmanda isiku sekkumise palve tagasilükkamiseks on küllaldane juba see asjaolu, et sekkuja avaldas soovi esineda hageja poolel. Kui kolmas isik aga sekkub oma huvide kaitseks, siis Borowikowski arvates, on sekkumine lubatud ka hageja poolel, sest astudes hageja poolele, kolmas isik kindlustab end tagusenõude vastu.

Borowikowski arvates, kolmas isik, kes astus protsessi oma õiguse nimel, pole võimeline oma õigusega toetama hageja nõuet, sest niipea, kui selgub, et vaidlusalune õigus ei kuulu hagejale, vaid kuulub üksipuha kellele teisele isikule, olgu siis kas või kolmanda isikuna sekkujale, tuleb hageja nõudepalve tagasi

---

12) A. Borowikowski - op. cit., lk. 157.

lükata. Seejuures kolmanda isiku õiguse abil hageja nõude toetamine oleks ka hagi aluse lubamatu muutmine. Vastupidine olukord on aga siis, kui kolmas isik oma õiguse abil aitab kostjat. Hageja on seotud hagi muutmata alusega, kuid kostja ei ole seotud kaitse muutmata alusega. Kogu protsessi kestel on tal vaba võimalus kõigi abinõudega väärata (oprovergatj) hageja õigust ja niipea, kui hageja õigus on vääratud, tuleb hagi tagasi lükata, olgugi et vahest ei olnud tõendatud kostja õigus. Sellepärast kas võimaldub kolmandal isikul tõendada kostja õigust või tõendab ta oma õigust vaidlusalusel küsimuses, mõlemal juhul tuleb hageja nõue tagasi lükata ja seega langeb kohtuotsus kostja kasuks. Borowikowski oma vastavas teoses toob ka mõned näited selle kohta, mis peavad tõendama, et kolmas isik oma õiguse kaitseks ei saa sekkuda hageja poolele.

Borowikowski ühes näites on järgmine lugu:¹³⁾ suusõnalise või üldse mittevormilise tehingu alusel müün oma kinnisvara. Ostja esitab hagi ostetud kinnisvara valduse saamiseks kõrvalise isiku - faktilise valdaja - vastu. Viimane aga eitab ostja õigust kin-

---

13) A. Borowikowski - op. cit., lk.159.

nisvarale, sest mittevormiline tehing ei olevat võinud anda hagejale vaidluseluse kinnisvara omandusõigust. Siis astun ma ise protsessi kolmanda isikuna hageja poolel ja seletan: "Ma tõesti olen müünud kinnisvara hagejale ja tunnustan tema õigust". Kui aga kohus siiski tunnustab omandusõiguse kinnisvara kohta minule kuuluvaks, siis ma oma õiguse nimel toetan hageja nõuet ja palun välja mõista temale kostjalt valdus kinnisvara kohta. Borowikowski arvates kohus eeltoodud asjas peab asuma seisukohale,, et kostja täiesti õieti kinnitab, et hageja ei ole kinnisvara omanik. See asjaolu, et tegelik omanik toetab hageja nõudmist ei omavat mingit tähtsust käesoleval korral. Seega hageja olevat juriidiliselt täiesti kõrvaline isik kõne-alloleva kinnisvara suhtes ja temal ei ole selles asjas nõudeõigust. Mis puutuvat aga sekkunud kolmandasse isikusse, siis olgugi et ta on kaheldamatult kinnisvara omanik, ei mõjuvat see hageja kasuks: hageja esitas nõude mitte omaniku volitusel, vaid oma õiguse teostamiseks nõudis enesele kinnisvara valdust. Kolmas

isik oleks saanud kaasa aidata ainult siis, kui ta oleks tõendanud hageja õigust, oleks kinnitanud hagi aluseid. Hagi alust asendada aga uue alusega - kolmanda isiku õigusega - ei olevat võimalik. Tähendab, et kui õigus kuulub kolmandale isikule, siis ei saa sama õigus kuuluda hagejale ja nõue tuleb tagasi lükata. Sellest tulevat järeldada, et kolmanda isiku kaasaaitamine hagejale pole otstarbekohane, vaid vastupidiselt mõjub hagejale otse kahjustavalt.

A. Borowikowski toob samas ¹⁴⁾ aga ka näite, kuidas samadel tingimustel kinnisvara omanik võib astuda abilisena ostja poolele, kui viimane on protsessis kostjaks. Kinnisvara omanikul tarvitseb öelda, et tema tunnustab ostja õigust kinnisvartale. Kui aga kohus siiski leiab, et ostumüügi leping oli tühine vormi puuduste pärast, siis järelikult omanikuks osutub müüja, s.t. senine omanik, sest tema sissekanded kinnistusraamatus tõendavat seda. Ent seega on tõendatud ka, et hagejal puudub õigus vaidlusaluse kinnisvara kohta. Nii on hageja nõude taotlused vääratud ja hagi tuleb ta-

14) A. Borowikowski - op. cit., lk.160.

gasi lükata, olgugi et ka kostja pole tõendanud oma õigust vaidlusaluse objekti kohta.

Eeltoodud väidete põhjal A. Borowikowski asub seisukohale, et hageja ei saa oma nõudele mingit toetust kolmanda isiku õigusest ka mitte siis, kui kolmas isik astub tema kõrval protsessi. Küll aga kostja võib väärata hageja nõuet kolmanda isiku õigusega ja seda kogni ilma tema vaheleastumiseta, sest niipea, kui kostja on tõendanud, et vaidlusalune õigus kuulub kellelegi kolmandale ja mitte hagejale, on vääratud hageja nõue.

§ 8. W.L.Issatshenko ümberlukkavaid väiteid.

15)

Senaator Issatshenko Borowikowski eeltoodud seisukohta arvustades aga tähendab, et Borowikowski näited pole kohased, sest neis on kolmandal isikul täiesti iseseisev õigus, sõltumatu vaidlusalusest õigusest. Selle tõttu kolmas isik ei võiks eeltoodud juhtudel osa võtta protsessist sama hästi ka kostja poolel.

W.L.Issatshenko arvab, et niipea, kui aga puudutame neid juhte, kus kolmanda isiku õigus on teatud seos

---

15) W.L.Issatshenko - op. cit., lk.761.

ses vaidlusaluse õigusega, kolmas isik oma õiguse kaitseks võib astuda asjasse nii hageja kui kostja poolele vastavalt sellele, kumma võistja õigusega tema õigus on seoses.

Senaator Issatshenko toob näitena järgmise juhu: üks seadusejärgne pärija esitab hagi testamendijärgse pärija vastu sellepärast, et testija olevat olnud õigusvõimetu. Teisel seadusejärgsel pärijal kahtlematult on huvi, et testament saaks võimalikult ruttu hävitatud, sest pärandvara - mõisa - on võetud juba eestkostete alla ja pärijad ei saa teostada oma õigusi. Mida tuleks teha teisel seadusejärgsel pärijal oma huvide kaitseks, mis kindlasti kannatavad, kui kohtuotsus tehakse hageja kahjuks?

Kohus ei või talle öelda, et oodaku oma hagi esitamise seni, kui esimene asi on ära otsustatud, sest kellelegi, kes pööranud kohtu poole oma häiritud õiguse kaitseks, kohus ei või öelda, et ta tulgu oma hagiga hiljem kohtu ette. Ent ütleme, et kohus võiks soovitada teisel seadusejärgsel pärijal astuda protsessi oma

õiguse kaitseks iseseisva hagiga TKS § 665 alusel. Kuid milles siis õieti avaldub erinevus sel juhul: kõrvalsekkumise puhul - TKS § 663 alusel protsessi astumise puhul kolmas isik kohtule esitatud palves tähendaks - "palun lubada minu osavõttu asjast koos hagejaga ja tunnistada kehtetuks testament", kuna peasekkumise korral - TKS § 665 alusel protsessi tuleku puhul tuleks tähendada - "esitan kostja vastu iseseisva hagi ja palun tunnistada kehtetuks testament". Muud vahet kahe sekkumise vahel ei ole, sest seaduse järgi (TKS § 848) ka kohtulõiv on nii kõrval- kui peasekkumise juures üks ja sama. Kui mõlemad hagrid - peahagi ja peasekkuja hagi - tulevad rahuldamisele, siis kohtuotsuse redaktsioon mõlema hagi suhtes on üks ja sama. Kuid võib ette kujutada ka juhtu, kus üks hagi tuleb rahuldamisele, teine aga mitte ja seda sel lihtsal põhjusel, et teise hagi esitaja ei toonud ette oma hagi rahuldamiseks mingisuguseid tõendeid, kuna esimese hagi esitaja aga tegi oma tõenditega selgeks, et testament ei olnud seadusepärane. Sel juhul konus ühes ja

samas asjas peab tegema kaks vastupidist otsust: tunnustab esiteks, et testamendi kehtetust pole tõendatud ja teiseks, et testament on kehtetu. See oleks aga küllalt veider - ühe seadusejärgse pärija suhtes on testament kehtetu, teise suhtes aga kehtiv.

Et kolmanda isiku taotlused protsessi astumiseks jäetakse kontu poolt tagajärjeta, selleks peavad olema seaduslikud alused. Aga kus need alused eeltoodud juhul oleks: kolmanda isiku huvi asjast osavõtuks on päevaselge ja tal on ka abinõusid hageja ja oma enese kaitsmiseks ja seadus ometigi lubab asuda temal selle võistja poolele, kelle kasuks tentud kontuotsus on kasuks ka temale. Ent Borowikowski arvates, oli kolmanda isiku kõrvalsekkumise aluseks hageja poolel ainult tema vastu tagusenõude esitamise oht. Kuid kus on see seaduses öeldud? Mitte kusagil ja seega ei saa seda väidet pidada ka põhjendatuks, tähendab W.L.Issatsnenko.

Kui kolmandale isikule ei saa ära öelda osavõttu koos hagejaga juhul, kui ta selle osavõtuga püüab säilitada esialgse hagejaga ühist õigust, siis ei saa ära

õelda temale ka neil juhtudel, kui kolmas isik taotleb veel mitteteostatud õiguse teostamist ja ülase neil juhtudel, mil ta eeltähenдатud alusel võib astuda kostja poolele.

Üldisemaks arvamiseks on, et kolmas isik võib astuda protsessi hageja poolele mitte ainult siis, kui ta tahab kõrvaldada tagasenõude esitamise võimalust, vaid ka siis, kui ta tahab kaitsta oma isiklikku õigust. Selleks on aga tarvilik, et tema õigus oleks teatud sõltuvuses selle õigusega, mis on vaidluse objektiks ja et kolmanda isiku sekkumise sihiks on püüd toetada ja kaitsta seda õigust.

4. peatükk.

Protsessipoole asendamine.

§ 9. Ex-Senati seisukoht.

Ex-Senat lahendas ka küsimuse, mida seaduses otseselt pole ette nähtud, nimelt kas kolmas isik võib paluda luba asjasse astuda mitte ühe või teise poole

abilisena, vaid sihiga asendada ünt esialgseist võist-
jaist? Pole kahtlust, et see küsimus tuleb lahendada
jaatavalt ainult neil juhtudel, kui selline asendus
põhjeneb kolmanda isiku õigusjärglusel esialgse võist-
jaga võrreldes ja samuti ka neil juhtudel, kui päranda-
ja asemele astub tema pärija, või vaidlusaluse vara
endise omaniku asemele uus omanik.

Kuid on juhte, kus sellist õigusjärglust pole, ent
kus siiski kolmas isik leiab enesele kasuliku olevat
astuda asjasse sihiga, täieliselt asendada võistjat,
näit. kostjat ja seega võtta enesele vastutus esitatud
nagi suhtes. Ex-Senat ühel korral (ots. nr. 331.1870.a.)
otsustas ka selle küsimuse jaatavalt, leides, et selli-
ne interventsioon on lubatav TKS § 663 alusel. Selle
otsuse õigusepärasuses tuleb tugevasti kahelda, räägib
ju § 663 sellest, et kolmandal isikul lubatakse asjast
osa võtta "koos hageja või kostjaga" ja, et ta võiks
asendada ünt neist, sellest pole seaduses kusagilgi
sõna lausunud. Ex-Senati ebaõige seisukoht ilmneb veel
selgemalt sel juhul, kui ta tunnistas, et kolmandal

16) Brandt - tsiviil- ja kriminaalõig. ajakiri 1873.a.
nr. 4, lk. 151.

17) Annenkov - õig. kommentaarid ja üldised praktilised
õig. probleemid 1877. lk. 292 - 293.

18) Tšeršakow - õig. ajak. lk. 769 - 770.

isikul on õigus asendada võistjat ka siis, kui vastaspool vaidleb kolmanda isiku sellise taotluse vastu. Seega seatakse hageja vastamisi kostjaga, kes ei olegi hageja õiguste rikkuja ja kes pole ka viimase õigusjärglane. Sellisel juhul aga võib kostja asemele, kellelt nõude rahuldamise puhul tõesti võib rahuldust saada, astuda sootu kostja, kellelt mingit reaalselt rahuldust pole võimalik saada, kuna tal puuduvad vastavad eeldused.

§ 10. Teoreetikute arvamusi.

Ex-Senati eeltoodud seisukohta on arvustanud teiste hulgas ka Brandt,¹⁶⁾ Annenkov¹⁷⁾ ja Issatshenko.¹⁸⁾ Brandt arvab, et selline sekkumine, kus kolmas isik astub esialgse kostja asemele, tuleb arvata ennem peasekkumiseks kui kõrvalsekkumiseks, ühe sõnaga selline sekkumine võib toimuda mitte TKS § 663, vaid TKS § 665 järgi. Annenkov aga ühineb Moskva endise Kohtupalati seisukohaga, mis avaldunud ühes asjas ja mille järgi TKS § 663 alusel lastakse sekkuda asjasse mitte muul

-----

16) Brandt - Tsiviil- ja kriminaalõig.ajakiri 1874.a. nr. 4, lk.151.

17) Annenkov - Opõt kommentaria k ustawu grazhdanskago sudoproizwodstwa III kõiide lk. 292 - 294.

18) Issatshenko - op. cit., lk. 769 - 770.

viisil, kui ainult koos ühe võistjaga, ilma et ta asendaaks teda. Selles asjas Kohtupalat lükkas tagasi kolmanda isiku palve, sekkuda sel kujul, et ta tantis astuda esialgse kostja asemele. Kategooriliselt eitaval seisukohal kostja asendamise küsimuses kolmanda isiku poolt on Issatshenko, kes arvab, et seadus seda mingil tingimusel ei luba, sest seadus ei või kitsendada hageja õigust kostja valikus. Kui hageja poolt aga hagi pole õieti esitatud, s.t. mitte selle isiku vastu, kelle vastu oleks tulnud esitada, siis kannab ta ise selle eksituse tagajärjed - ta peab leppima hagi tagasilükkamisega. Nii ei või kolmas isik nõuda, et tal lubatakse asjasse astuda ja ilma hageja nõusolekuta asendada enesega esialgset kostjat.

§ 11. Asendamine mõlema protsessi-
poole nõusolekul.

Kuid kuidas on olukord siis, kui kolmanda isiku poolt kostja asendamisega on nõus hageja? TKS eelnõu kava § 535 andis siin juba kindla vastuse - eelnõu asus sei-

sukohale, et kolmanda isiku poolt selle võistja asendamise, kelle poolele ta astus, on lubatav, kui sellega on nõus mõlemad pooled. Kuid see eelnõu ei pääsenud maksvusele ja maksvusel oleva seadustiku järgi tuleb arvata, et selline kostja asendamine pole lubatav ka siis, kui hageja sellega nõus on.

antakse
aktis 2.

III o s a .

KOHTU ÜLESANDEID KÕRVALSEKKUMISEL.

5. peatükk.

Kõrvalsekkumise sõltuvus kolmanda isiku huvist.

§ 12. Mil määral tuleb kohtul arvestada poolte vastuvaidlustega sekkumisel.

Kolmas isik, kes tahab sekkuda asjasse TKS §663 alusel, peab andma kohtule selleks palve, mille ärakirjad antakse kõigile asjast osavõtvatele isikutele selleks, et nad võiks avaldada oma seletusi ja vastuväiteid

kolmanda isiku taotluste suhtes. Kuid kuna kolmas isik kõrvalsekkumise teel omal algatusel taotleb asjasse astumist ja ta sellega tahab kaitsta oma huviseid, siis tema protsessi astumine või mitteastumine sõltub üknes kohtu seisukohast ja sel pole mingit tähtsust, kas üks või ka mõlemad pooled vaidlevad tema sekkumise vastu või mitte. Kui kolmas isik ei suuda tõendada, et tal on huvi ühele või teisele poolele astumiseks, siis kohus ei saa lubada tal sekkumist isegi sel juhul, kui mõlemad võistjad, pooled, on kolmanda isiku sekkumisega nõus. See on üldine arvamine, millest erandi moodustab ainult Pobedonostsevi seisukoht tema teoses "Sudebnoe rukovodstvo". Pobedonostsev arvab, et kui pooled ei vaidle vastu kolmanda isiku sekkumisele, siis ka kohus ei või tagasi lükata sekkumise palvet. Ent üldine teoreetikute arvamine kaldub sellele, et kohus võib ka sel juhul kolmandat isikut protsessi mitte lasta, kui leiab, et tal puudub vastav huvi selleks.

§ 13. Vene uue TKS projekti seisukoht.

Teisele seisukohale oli asunud aga vene uue TKS projekt, mille § 531 järgi kohus lahendab eeltähendatud küsimuse oma äranägemise järgi ainult sel juhul, kui kolmanda isiku sekkumise vastu on vaidluse tõstnud kas või üks võistja-pool. Kui aga sellist vaidlust pole, siis kohus peab laskma kolmanda isiku asjasse. Eelnõu-komisjon põhjendas oma seisukohta järgmiselt: silmas pidades, et 1) protsessi keerukamaks muutmine kolmanda isiku vanelesegamise tõttu on täiesti ühtlane nii sekkumise kui ka kolmanda isiku kaasamise puhul, seejuures kaasamise suhtes seadus otseselt näitas ära, et kohus teeb lubamise või äraütlemise määruse kolmandale isikule asjast osavõtu kohta ainult poolte vaide puhul, aga mitte oma suva järgi, millega ka väljendas avaliku huvi puudust selles küsimuses (§ 658²⁰⁾) ja 2) et selles küsimuses tentud määrus, mis kuulub edasi-kaebamisele alati eraldi apellatsioonist, võib tuua viivitust asjatoimetusesse - selle tõttu on tarvilik

-----

20) TKS § 658 - "Ühe poole vaide puhul kolmanda isiku kaasamise vastu asjasse, tema väljakutse toimub selle vaidluse lahendamisega kontu poolt.

tunnustada, et määrus kolmandale isikule asjasse astumiseks loa andmiseks või sellest arutlemiseks tehakse ainult poolte vaiete olemasolul, vaide puudusel kohus aga lubab sekkumise. ²¹⁾

Senaator K.P. Zmirlov ²²⁾ vaidleb aga vastu projekti koostajate sellisele seisukohale. Ta tähendab, et ei saa jätta tähelepanemata seda, mis nõuab TKS § 655, nimelt, et võistja oma palves kolmanda isiku asjasse kaasamiseks näitaks ära need alused, millede põhjal kolmas isik kuulub kaasamisele. Sellest tuleb aga järeldada, et seadusele ei ole üksipuha, kes sekkub või kaasub asjasse kolmanda isikuna, olgugi et võistjad selle kohta vaidlust pole tõstnud. Kui TKS tähendatud paragrahv (655) kohustab võistjaid näitama neid aluseid, millede põhjal nad püüavad kaasata asjasse kolmanda isiku, siis seadus samaga kohustab kohut arutama ex officio kolmanda isiku sekkumise aluseid.

§ 14. Kõrvalsekkumise avalikkuse huvi probleem.

Senaator Issatshenko ²³⁾ lisaks sellele junib tähele-

---

21) "Selgitavad märkused TKS uue redaktsiooni projekti kohta" I köide l. osa lk. 294.

22) Zhurnal Ministerstva Justitsii - 1908.a., r.4., lk.25.

23) Issatshenko - op. cit., lk. 772 - 773.

panu sellele, et kolmanda isiku sekkumise ja kolmanda isiku kaasamise vahel on see vahe, et kaasamine on üks kaitsevahendeid ja nagu ühtki teist võistja kaitsevahendit ei või kohus tagasi lükata, kui vastapool pole selles suhtes vaidlust tõstnud, siis ka juhul, kui vastapool ei vaidle kolmanda isiku kaasamise vastu, ei saa seda ära öelda selle taotlejale ka kohus. Kolmanda isiku sekkumist ei saa aga vaadelda kui võistja kaitsevahendit. Olgugi et kolmas isik on asjas nagu ühe poole abiline, ent siiski ta astub protsessi peamiselt sihiga kaitsta oma huviseid. Ka praktiliselt seisukohalt võttes ei saa nõustuda, et kolmanda isiku sekkumise küsimuses puudub avalik huvi ja et kohus peaks sulgema silmad selle kohta, kas palujal on käesolevas asjas kolmanda isikuna sekkumiseks mingit huvi või mitte ja et kohus peab lubama sekkuda võõrasse protsessi kõigil, kes seda palunud ja kelle palve vastu pooled ise pole vaielnud. TKS järgi pole protsessijad kohustatud võtma enesele volinikku advokaatide hulgast ja selle tõttu paljudel kordadel ajavad protsessi võistjad ise, kel

aga enamasti puuduvad teadmised ja arusaamised võrdlemisi keerulisest kolmanda isiku instituudist või on need teadmised üsna nõrgad, mille tõttu nad selle küsimuse arutamisel kohtu ees tavaliselt jäävad passiivseks. Selle tagajärjel aga võib hakata sinema vastaspoole abilisena kolmanda isiku nime all isik, kes õieti pole muud kui vastaspoole volinik, kuid kel puudub avalikult volinikuna esinemise õigus. Selle tõttu ei pea Issatshenko otstarbekohaseks TKS projekti koostajate seisukohta eeltähendatud küsimuses.

Mida peab sisaldama kolmanda isiku kohtule esitatud palve, et kohus seda saaks korralikult kaalumisele võtta? Pobedonostsev arvab, et kolmas isik on kohustatud teatama ja esile tooma oma seadusliku ja tõeliku huvi asjas. Seda huvi ei ole ta kohustatud kohtu ees tõendama. Issatshenko ²⁴⁾ aga ei ole sellise palve täitmise viisiga rahul. Tema arvates, mis näib olevat ka õigustatum, tuleb kolmandal isikul oma palves tingimata esitada ka need alused, millede põhjal ta loeb end õigustatuks nõudma, et teda lubatakse asjasse sekkuda, sest

---

24) W.L.Issatshenko - op. cit., lk.774.

peab ju kohus kindlaks tegema, kas ta võib pakkuda kolmandale isikule seda õigust või mitte. Sellepärast, kui palves ei ole sekkumise aluseid ära tähendatud, siis tuleb kolmanda isiku selline taotlus, kui mitte millelegi põhjenev, tagajärjeta jätta.

Ent ka neil juhtudel, kui kõik need alused on üksikasjalikult näidatud palves, kuid pole tõendust leidnud usaldusväärsete tõendustega ja kui need ei selgu vahenditult ka asjast enesest ja kui võistjate poolt on esitatud vaie selles suhtes, siis kohus on kohustatud nõudma neid tõendusi ja nende mitteesitamisel, on kohustatud jätma tagajärjeta kolmanda isiku palve. Paljudel juhtudel ei ole tarvidust kolmandal isikul oma seadusliku ning tõeliku huvi kohta esitada tõendusi, sest see huvi on nähtav juba asjast enesest. Näiteks kui hagi on esitatud testamenditäitja vastu testamendi tühistamise pärast ja testamendijärgsed pärijad paluvad nende asjasse laskmist, siis nende huvi on nähtav juba asjast enesest.

Kuid kujutame ette asja, kus hagi testamendi kinni-

tamiseks on esitatud seadusejärgse pärija vastu ja kolmas isik, nimetades end ka seadusejärgseks pärijaks, palub lubada temal ühineda kostjapoolega, siis ei pruugi asjast sugugi selguda, kas see kolmas isik tõesti on seadusejärgne pärija ja sel juhul kohus on õigustatud nõudma tõendusi sekkuja pärimisõiguse kohta. Kuid kohus võib hakata neid tõendusi nõudma sõltuvuses sellest kas võistjate poolt on esitatud vaie kolmanda isiku õiguste vastu või mitte. Kui seda vaiet pole tõstetud, siis tuleb vaadata asjale nii, et pooled tunnustavad kolmanda isiku huvi, sest kui nad said palve ärakirjad, siis oli neil ka täieline võimalus tutvuda kolmanda isiku huviga ja seda tunnustada või mittetunnustada olelevaks. Kui aga pooled vaiet selles küsimuses ei tõsta või kahtlust ei avalda, siis kohus võib piirduda ainult kolmanda isiku paljassõnalise väidetega.

Seadus võimaldab kolmandal isikul astuda asjasse mitte teisiti kui koos ühe võistjaga. Sellepärast peab olema kolmanda isiku palves täpselt tähendatud, millise võistjapoolele kolmas isik soovib astuda. Kui seda

palves ei ole näidatud, siis võib seda puudust parandada suusõnaliste seletustega sel kohtuistungil, kus arutatakse sekkumise palvet, kuid seda ainult sel juhul, kui kõik asjaosalised on kohal.

§ 15. Võistjale tuge mittepakkuv kõrvalsekkuja.

Ei ole vähematki kahtlust, et õigus juhtida kohtu tähelepanu sellele, et kolmandal isikul puudub huvi asjast osavõtuks kuulub mõlemale poolele, sest vastasel korral võistjale, kelle poolele kolmas isik tahab sekkuda, võivad end peale suruda sellised isikud, kes mingit abi ei suuda võistjale pakkuda, vaid vastupidiselt oma asjasse segamisega võivad koguni kahjustada võistja huvisid. Juhul, kui kohus on tunnustanud, et kolmanda isiku huvid sõltuvad asja otsustamisest, kas siis võib veel üks või teine võistja paluda kohut, jätta kolmanda isiku sekkumise palve tagajärjeta põhjusel, et kolmas isik ei saa pakkuda võistjale mingit tuge? On selge, et vastaspool selle poole suhtes, kelle poolele kolmas isik tahab sekkuda, sellist palvet ei või esitada.

Kuid võib ka juhtuda, et see pool, kelle abiliseks kolmas isik tahab saada, leiab, et kolmanda isiku poolt abi pakkumine ei ole temale kasulik ja ta palub kolmandat isikut protsessi mitte lasta. Seejuures tuleb aga teha vahet, kas kolmas isik astub asjasse oma õiguse kaitseks, mida käesolev protsess ohustab või ta sekkub sihiga, et kõrvaldada võimalust enese vastu tagusenõude esitamiseks. Tahab kolmas isik asjasse astuda oma õiguse kaitseks, siis võistja, kelle poolele ta tahab astuda, ei ole õigustatud nõudma, et kolmandat isikut asjasse ei lastaks sel põhjusel, et kolmas isik ei suuda temale pakkuda mingit tuge, sest sekkumine võib omada väga suure tähtsuse kolmandale isikule enesele, kelle kõrvaldamine aga võtaks temalt igasugused võimalused oma õiguste kaitsmiseks. Juhul aga, kui kolmas isik tahab asjasse sekkuda ainult sihiga, et kõrvaldada tema vastu tagusenõude esitamise võimalust, siis võistja on õigustatud paluma, et teda vabastataks palumata kaasabist, kuid võistja on õigustatud seda paluma aga ainult sel tingimusel, kui ta tingimusteta

ja igaveseks ütleb lahti tagusenõude õigusest kolmanda isiku vastu. Võistja sellise tagusenõudest lahtiütlemisega ongi kolmanda isiku huvid rahuldatud ja tal puudub nüüd põhjus asjasse sekkumiseks. Kui aga võistja sellisel juhul ei ütle ära tagusenõude esitamisest, siis W.L.Issatshenko ²⁵⁾ arvates, ei või ka tema vastuvaidlus kolmanda isiku sekkumise vastu kontu poolt rahuldamist leida.

Teisel arvamusel selles küsimuses on aga Borowikowski,² kes väidab, et ka sel juhul, kui võistja ei ütle end lahti tagusenõudest, võib ta paluda kolmanda isiku asjasse mittelaskmist. Ja kui hiljem siiski peaks üles kerkima tagusenõue, siis kohus peab andma sellele kolmanda isiku abist äraütlemise faktile kohase hinnangu ja tunnustama protsessi kaotatuks võistja enese süü läbi, kui on näha, et oma abi pakkunud kolmanda isiku teenetel protsess oleks andnud teistsuguse tulemuse. Issatshenko vaidleb sellisele arvamisele vastu ja ütleb, et kui sellist seisukohta õigeaks tunnistada, siis on asetatud kolmas isik väga raskesse seisukorda - ükski

---

25) Issatshenko - op. cit., lk. 176 - 177.

26) Borowikowski - op. cit., lk. 169.

kohus ei vabasta kolmandat isikut tõenduste esitamise-
sest selle kohta, et tema osavõtul protsess oleks and-
nud teistsuguse tulemuse. Seega kolmas isik peab esi-
tama tõendusi selle kohta: 1) et tema vastase (võistja,
kes lükkas tagasi tema abi pakkumise) vastasel puudus
õigus hagi esitamiseks, 2) et ta ei oleks võinud prot-
sessi võita, kui kaitset oleks teostatud kohasel vii-
sil ja 3) et temal, kolmandal isikul, oli tõhusaid va-
hendeid, mida esialgne kostja oma õiguste kaitseks ei
oleks tohtinud tagasi lükata. Seega oleks kolmandal
isikul sel juhul õieti kolmekordne tõendamise koorem.
Kokkuvõttes tuleb arvata, et kui kostja ei loobu oma
tagasenõudest, siis tal pole õigust tagasi lükata kol-
mandat isikut, kes tahab astuda protsessi sihiga kõrval-
dada tagasenõude võimalust.

IV o s a .

KÕRVALSEKKUMISE AEG.

6. peatükk.

Juurdeastumine "asja igas seisundis".

§ 16. Interventsioon lõpliku kohtuotsuseni.

Kolmanda isiku sekkumise aja kohta seadus (TKS § 663) ütleb: "võib asja igas seisundis avaldada soovi asjast osavõtuks". Nähtavasti mõeldakse "asja igas seisundis" all seda aega, kuni pole asjas veel lõplikku otsust ehk kuni kohtuotsuse jõusse astumiseni. Seda on ex-Senat järjekindlalt toonitanud (otsused 1876 nr 401, 1879 nr. 817 ja 1330, 1873 nr. 1181, 1874 nr. 828, 1880 nr. 108, 1883 nr. 84, 1893 nr. 111, 1905 nr. 114 j.t.) ja sama on ka Riigikohus oma otsustes väljendanud (1938.a. asi nr. 167). TKS projekti järgi (§ 530) koguni taheti seda selgelt ära tähendada ka uues seaduses. Kuid mõnel juhul juba koguni enne kohtuotsuse jõustumist ei ole kolmanda isiku sekkumine lubatav ja seda nimelt siis, kui võistjate vahel tüli on lõpetatud

(Ex-Senati ots. 1896.a. nr. 99), näit. leppimise teel, sest kui ei ole tüli, siis ei ole ka alust kolmandal isikul toetada üht või teist poolkonda. Kui aga asja lõpetamisega leppimise teel kolmanda isiku huvid on rikutud, siis ta peab otsima teisi vahendeid oma õiguse kaitseks, kuid mingil tingimusel ei ole õigustatud nõudma asjatoimetuse uuendamist asjas, mis igaveseks lõpetatud. Ex-Senat läks veel kaugemalegi (ots. 1905 nr. 114) seletades, et kolmandatele isikutele kuulub asjasse astumise õigus ainult seni, kui ei ole lõppenud suulised vaidlused poolkondadel. Kui aga kohus juba asus otsuse tegemisele, siis mingi protsessuaalne tegevus, järelikult ka kolmanda isiku asjasse sekku- mine, ei võivat enam aset leida. Seega kui kohus on tea- tanud, et ta asub otsuse tegemisele, olgugi et kohtu- resolutsiooni kuulutamise lükatakse edasi järgmisele päevale, ei ole enam võimalik kolmanda isiku asjasse astumine.

Edasi ex-Senat ei lasknud kolmandal isikul asjasse astuda kassatsiooni-instantsis ei iseseisva kaebusega teise kohtuinstantsi lõpliku otsuse peale (ots. 1870

nr. 817, 1876 nr. 264), ega ühinemise näol kassatsioo-
nikaebusega, mis antud ühe võistja poolt (ots. 1870
nr. 1330) seletades, et pärast lõpliku otsuse tegemist
kolmas isik, kes soovib oma õigust kaitsta, peab kas
esitama uue hagi või paluma teistmist (ots. 1870 nr.
817, nr. 1330 ja nr. 1934, 1873 nr. 1721 ja 1722, 1876
nr. 264).

§ 17. Sekkumine koos apellatsiooniga.

Seni aga, kui asja arutatakse ühes või teises kohtu-
instantsis kahest esimesest instantsist, kolmas isik
võib alati taotleda lubasaamist asjasse astumiseks.
Kuid võib ka juhtuda, et kolmas isik peab oma taotluse
esitama ajavahemikul, mil esimese astme kohus oma ot-
suse teinud, kuid apellatsioonikaebuse esitamise aeg
pole veel lõppenud.

Ex-Senat reas korduvates otsustes ja ka meie Riigi-
kohus on seletanud, et kolmas isik võib anda oma ni-
mel apellatsioonikaebuse, vaatamata sellele et protses-
sipooled soovivad alistuda esimese kohtuinstantsi ot-

susele. Kuid selle juures on tingimuseks seatud, et kolmas isik esitab oma kaebuse tähtajaks, mis on ette nähtud pooltele apellatsioonikaebuse esitamiseks. (ex-Senati ots. 1869 nr.nr. 13,15,148, 1870 nr.nr. 331, 817, 1872 nr.nr. 232,650, 1876 nr.nr. 83,264,401,442, 1877 nr. 361, 1880 nr. 108 ja 1901 nr. 9 ja Riigikohtu ots. 1937 nr. 180, 1938 nr. 167 j.t.)

Esimesel hetkel üsna lihtsana tunduv kolmanda isiku apellatsioonikaebusega esinemise küsimus juhul, kui protsessipooled on rahuldunud esimese astme kohtu otsusega, on lähemal vaatlusel üsna komplitseeritud probleem. Sellesse küsimusesse on süvenenud A. Borowikowski,²⁷⁾ kes tähendab, et kohtuotsus, mille peale protsessipooled pole edasi kaevanud, tuleks lugeda õieti seadusejõustunuks ja see kuuluks täitmisele. Kas siis võib kolmanda isiku poolt esitatud apellatsioonikaebus selle täitmist seisma panna? Selle tarvis, et tunnustada kolmas isik asjast osavõtjaks, on tarvis kohtu määrust tema asjasse laskmiseks. Seni aga, kui sellist määrust pole, apellatsioonikaebuse esitanule tuleb

-----

27) A. Borowikowski - op. cit., lk.171.

vaadata kui kõrvalisele isikule protsessis. Asja apellatsiooninstanttsi viies kolmas isik taotleb kõige pealt seda, et temale lubatakse asjasse astuda ja alles selle taotluse rahuldamisel saab käigu apellatsioonikaebus. Tunnustada, et sellise apellatsioonikaebuse esitamine üksi paneb seisma kohtuotsuse täitmise, tähendaks võimaluse pakkumist igale kõrvalisele isikule koguni aluseta apellatsioonikaebuse esitamisega seisma panna kohtuotsuse seadusejõustumist vööras asjas. Aga teisest küljest - apellaatori taotlused asjasse astumiseks vöivad olla ka põhjendatud ja vöib olla kohtuotsus ähvardab tema õigusi rikkuda. Temale on seadus andnud õiguse taotleda asjasse astumist ja on tarvilik, et tal oleks võimalus kasutada seda õigust.

Ex-Senat ühes vanemas otsuses (ots. 1876.a. nr.442) on asunud seisukohale, et juhul, kui on esitanud apellatsioonikaebuse isik, kes pole asjast varemalt osa vötnud, tema õiguse kohta kohtuotsusele edasikaebamises ja samuti ka asjasse astumise kohta vöib otsustada mitte esimese astme kohus ja mitte ka erilises määruses,

vaid nende küsimuste otsustamine toimub apellatsiooninstantantsis. Ex-Senati eeltoodud otsus ei anna aga mingit vastust küsimuse kohta, millise saatuse osaliseks saab esimeseastme kohtu otsus ajavahemikul, kui apellatsioonikaebus pole veel läbi vaadatud. A. Borowikowski ja samuti ka V.L. Issatshenko ei saa ex-Senati sellise seisukohaga nõus olla. Keerdküsimuseks näib olevat esimese kohtuastme otsuse täitmise küsimus. Kui tunnustada, et esimese kohtuinstantsi otsus kuulub kolmanda isiku apellatsioonikaebusele vaatamata täitmisele juba enne kaebuse otsustamist teises kohtuastmes, siis võib juhtuda, et edasikaebuse esitanud kolmanda isiku õigus saab niivõrd rikutud, et seda rikumist ei saagi enam heaks teha ka siis, kui kõrgem kohtuinstants hiljem on leidnud, et kaevatud otsus ei ole õige ja see kuulub muutmisele. Ent teisest küljest jälle, kui kolmanda isiku apellatsioonikaebuse esitamisel esimese kohtuastme otsuse peale panna seisma kaevatud otsuse täitmine seni, kui apellatsiooninstantants on teinud oma otsuse, siis võib juhtuda, et täies-

ti aluseta või koguni kuritahtliku apellatsioonikaebuse esitamise punul on protsessipoolel, kes võitis protsessi, pandud seisma oma õiguse teostamine, mis leidnud ka juba esimese kohtuastme tunnustamist. Selle tagajärjeks võib olla suurte kahjude kannamine.

Borowikowski²⁸⁾ selle küsimuse lahendamisel seadis üles neli järgmist põnilauset:

a) kohtuotsus, millele pole edasikaebust antud asjast osavõtjate poolt, tuleb lugeda seaduse jõusse astunuks ja seda tuleb pidada protsessipoolte palvel täidetavaks.

b) Kolmandat isikut ei saa tunnustada asjast osavõtjaks enne, kui ta kohtu poolt on lastud asja juurde; selle tingimuse täitmata tema apellatsioonikaebus ei või panna seisma kohtuotsuse täitmist.

c) Apellatsioonikaebus kolmandalt isikult, kes on asjasse lastud astuda, omab samasugust jõudu, kui apellatsioon protsessipoolelt.

d) Isikule, kel on õigus asjasse sekkuda apellatsioonikaebuse andmisega, peab andma võimalus ka kasutada

---

28) A. Borowikowski - op. cit., lk.173.

seda õigust kõigi sellest olenevate eemustega.

Keerdküsimusest arvavad Borowikowski ²⁹⁾ ja Issatshenko ³⁰⁾ üle võivat saada sel teel, et:

1) Kolmas isik peab andma eripalve asjasse astumiseks ja seda mitte teise, vaid esimesesse kohtuinstantsi. Kolmanda isiku asjasse astumise küsimus jääb lahtiseks pikemaks ajaks ex-Senati seisukoha järgi (ots. 1876 nr.442), millise seisukoha alusel kolmanda isiku sekumise ja tema apellatsioonikaebuse küsimuste otsustamised toimuvad koos ja juba teises kohtuastmes. Võtab ju aega apellatsioonikaebusest ärakirjade kättetoi-
metamine protsessipooltele, kellele siis on kuu aega kaebuse kohta seletuste andmiseks ja lisaks sellele võib selguda apellatsioonikaebuses ka vormilisi vigu, millede kõrvaldamiseks konus pidi andma aega kolmandale isikule. Kuid kui tunnustada, et taotlust asjasse sekumise kohta võib esitada esimesesse kohtuinstantsi, siis võib saavutada tunduvalt aja kokkuhoidu.

Seda on toonitanud ka Riigikonus (ots. 1938.a. nr. 167 ja 1939.a. nr. 437). Pealegi on esimese astme

-----

29) A. Borowikowski - op. cit., lk. 172 - 177.

30) W.L. Issatshenko - op. cit., lk. 782 - 784.

kohus protsessijale enamail juntutel lähemal ja seega kättesaadavam. Riigikohus juhib ühtlasi tähelepanu sellele, et "on täitsa loomulik, et esimese astme kohus, kes hästi tunneb asja ja on sisulise otsuse teinud, otsustaks ka eriküsimuse, kas on paluja seevõrra asjast huvitatud, et teda võiks asjale juurde lasta kolmanda isikuna TKS § 663 põnjal."³¹⁾

Kolmanda isiku sellise juurdelaskmise viisiga ei ole rikutud üldprintsipi, mis leidnud väljendust TKS § 664, et kontu määrus kolmandale isikule asjast osavõtu keelamise või lubamise kohta kuulub edasikaebamisele eraldi apellatsioonist.

2) Palve esitamine sekkumise kohta ei pane seisma apellatsiooni tähtaja kulgemist ja otsuse täideviimist, sest seadus üldse ei luba seisma panna apellatsiooni tähtaja kulgemist, kui just mitte asjatoimetus üldse ei ole seisma pandud. Samuti ei või seisma panna kõrvalise isiku, võib olla täiesti aluseta, vahelesegamine kohtuotsuse täitmist.

3) Kolmandal isikul on õigus anda apellatsioonikaeb-

-----

31) T. Grünthal - op. cit., lk.264.

bust koos sekkumise palvega ja ka pärast sekkumise palve esitamist, kuid ainult apellatsioonitähataja kestel. See on selleks tarvilik, et kui kolmanda isiku taotlus sekkumise kohta on tunnustatud mõjuvaks ja et temalt ei oleks ära võetud apellatsioonikaebuse esitamise võimalust, siis on otstarbekohasem, et ta kaebuse esitaks juba koos sekkumise palvega või hiljem, kuid vähemalt apellatsioonitähataja kestel, sest tema sekkaastumise küsimuse lahendamine võib toimuda ka pärast apellatsioonitähataja möödumist. Seejuures kolmas isik aga peab tasuma ka kohtulõivu sekkumispalvelte ja apellatsioonilõivu. Mõlemad tuleb tasuda sel põhjusel, et sel viisil sekkuja ei tohi olla paremas seisukorras, kui see kolmas isik, kes on võtnud osa asja arutamisest esimeses kohtuinstantsis ja kes mitte rahul olles selle kohtuotsusega on esitanud apellatsioonikaebuse ja kes seega on ka tasunud mõlemad lõivud.

4) Kohtuotsus, mis on jõustunud enne sekkumisküsimuse lahendamist, viiakse täide. Sekkumisküsimuse jätaval lahendamisel aga kohtuotsuse täitmine pannakse

seisma. Selline talitusviis tuleb tunnustada õigeks silmas pidades seda, et kolmanda isiku sekkumissoovi esitamine seni, kui see pole tunnustatud õigeks kohtu poolt, üksi ei või veel peatada jõustunud kohtuotsuse täitmist. Vastasel korral oleks jõustunud kohtuotsuste täitmine viidud päris kõrvaliste isikute meelevalle alla. Juhul, kui kohus lahendab kolmanda isiku sekkumisküsimuse jaatavalt, on võimalik alati panna seisma kohtuotsuse täitmist, nagu seisatatakse kohtuotsusi ka neil juhtudel, kui kõrgem kohtuinstants leiab mitteseadusepärase oleva madalama kohtuinstantsi määruse apellatsioonikaebuse tagasisaatmise kohta tähtaja möödalaskmise pärast või kui ennistatakse apellatsiooniõigus. Kohtuotsuse selline seismapanek on täiesti seaduslik, sest kolmanda isiku asjasse laskmisega on ta tunnustatud asjast osavõtjaks, kel on õigus apellatsioonikaebuse tähtajaks andmisega seisma panna kohtuotsuse täitmist.

§ 18. Ex-Senati ja Riigikohtu lahkuminekuid.

Vene ex-Senat aga ei võtnud kuulda eeltoodud teo-
reetikute arvamist, vaid jäi kindlaks oma seisukoha
juurde, et kui kolmas isik tahab asjasse astuda apellatsiooni-
kaebuse esitamisega koos, siis seda küsimust
ühes apellatsioonikaebusega lahendab teise astme kohtus.
Eesti kohtupraktikas tekitas see küsimus lahkarvamusi ja ebaühtlust. Meiegi Kohtukoda asus ex-Senatiga
ühele seisukohale ³²⁾ - pärast otsuse langetamist
esimese kohtuastme poolt võidakse küll kolmanda isiku-
na ühel või teisel protsessipoolel asjasse juurde astuda,
kuid vastava palve esitamine olevat säärases olukorras
lubatav vaid teisele kohtuastmele, mitte aga sisulist otsust
teinud esimesele instantsile. Sellepärast Kohtukoda leidis
end õigustatud olevat muutma omal algatusel ringkonnakohtu
määrust, millega kolmanda isiku apellatsioonikaebus
oli sisuliselt läbi arutatud.

Riigikohtu Tsiviilosakond terves koosseisus (asi

---

32) Riigikohtu Tsiviilosakonna otsused 1938 - lk.263 -
T. Grünthal.

nr. 167 - 1938) seda küsimust arutades, leidis, et kohtukoja eeltoodud seisukoht ei ole kooskõlas kentiiva tsiviilprotsessi reeglite ja mõttega.³³⁾ Riigikohus seletas: "On endastmõistetav, et kuni asja otsustamiseni võidaks kolmanda isikuna juurdeastumist teostada vaid selles kohtus, kus asi on parajasti arutusel. On asi näiteks ühe protsessipoole apellatsioonini tõttu läinud teiseastme kohtusse, tuleb ka kolmanda isiku juurdeastumispalve esitada samale kohtule. Tekib vaid küsimus, kuidas tuleb talitada siis, kui esimese astme kohus on otsuse juba teinud, kuid otsus pole veel jõustunud. Kas sellises olukorras tuleb ka isikul, kes pole seni protsessist osa võtnud, kuid soovib anda apellatsioonikaebust, esineda TKS § 663 ettenähtud palvega esimeseastme või teiseastme kohtus?"

Riigikohus tunnustab Borowikowski eeltoodud nelja põnilauset ja neist põhimõtteist lähtudes, seletab edasi: "Kolmanda isiku apellatsioonikaebusele tuleb käik anda tavalises korras, s.t. TKS § 744 jj. põhjal otsuse teinud kohtule esitatud apellatsioonikaebusele

---

33) T. Grünthal - op. cit., lk.263 - 264.

annab käigu sama kohus, Kuid asjast mitteosavõtnud isik võib apellatsioonile esitada mitte varem, kui ta on kohtu poolt kolmandaks isikuks tunnustatud. Oleks ebaloogiline ja ebaotstarbekohane, kui kolmanda isiku apellatsioonile peaks käiku andma esimene kohtuaste, kuna tema juurdelaskmise üle otsustaks teine kohtuaste. Kõnelemata aja raiskamisest ja hädaohust, et esimeseastme kohtu otsus võiks vahepeal jõustuda ja olla täitmisele pööratud, mille läbi satuksid kolmanda isiku huvid suurde ohtu, - on täitsa loomulik, et esimeseastme kohus, kes hästi tunneb asja ja on sisulise otsuse teinud, otsustaks ka eriküsimuse, kas on paluja seevõrra huvitatud, et teda võiks asjale juurde lasta kolmanda isikuna TKS § 663 põhjal. On esimeseastme kohus selle küsimuse jaatavalt otsustanud, võib ta kolmanda isiku apellatsioonikaebusele anda käigu, kui vastavad protsessi nõuded on kolmanda isiku poolt täidetud (TKS § 745 jj.). Automaatselt sellega ei astu jõusse ka vastav otsus ning kolmanda isiku õigused ja huvid on selle läbi säilitatud. Nii siis tuleb esimene

kohtuaste lugeda täitsa kompetentseks kohtuks ülalnimetatud küsimuse lahendamiseks, olgugi et ta on juba sisulise otsuse teinud, sest nii mitmelgi juhul on esimeseastme kohtul ka pärast kohtuotsuse langetamist otsustada igasuguseid kõrvalisi protsessiga seotud küsimusi, nagu nõude kindlustamine pärast otsuse tegemist (TKS § 590), otsuse täitmise peatamine (TKS § 814 jj.) jne."

Sama seletuse andis Riigikohus ka asjas nr.437-K - 1939.a., kus Riigikohus tühistas Kohtukoja määruse, millega oli ära muudetud Ringkonnakohtu määrus kolmanda isiku juurdelasmise kohta just samal põhjusel, kui eelmiseski asjatoimetuses (nr.167 - 1938) - Kohtukoda oli leidnud, et apellatsioonikaebusega sekkuva kolmanda isiku juurdelaskmise küsimuse üle võib otsustada ainult teine kohtuaste.

§ 19. Kitsendavaid ja laiendavaid tõlgendusi

"asja igas seisundis" kohta.

Nagu Riigikohtu eeltoodud otsustest nähtub, on meie

34) G.L. Warblewski - Zhurnal gosudarstvennogo prava 1924.g. nr.4, lk. 124.

35) A.F. Brandt - Zhurnal gosudarstvennogo prava 1924.g. nr.4, lk. 130.

kohus asunud samale seisukohale, kui see oli vene teoretikutel A.L. Borowikowskil ja W.L. Issatshenkol. Kuid vene autoritel oli selles küsimuses ka teistsuguseid arvamusi. Nii G.L. Werblowski ³⁴⁾ seletab: TKS § 663 kitsendavalt, nagu: kolmas isik võib asjasse astuda selle mentluse ajal nii esimeses kui teises instantsis. Kuid kolmas isik, kes ei võta osa asjast mentluse kestel esimeses instantsis, ei võivat astuda asjasse apellatsioonikaebuse esitamisega sellise kaebuse puudumisel protsessipolelt. Teiste sõnadega, asja ülekanndmine kõrgemasse instantsi mitteosavõtnud kolmanda isiku poolt ei olewat lubatav. Sel juhul kolmas isik kohtuotsuse seaduse jõusse astumisel võivat paluda selle tühistamist kassatsioonikorras TKS § 795 põhjal.

Erineval seisukohal on ka A.F. Brandt ³⁵⁾ kes arvab, et paragrahvist 663, mis lubab kolmandal isikul asjasse astuda asja igasuguses seisundis, tulewat järeldada, et kolmandale isikule ei või keelata asjasse astumist koguni kassatsiooni-instantsis. Seejuures

---

34) G.L. Werblowski - Dvizhenie russkogo grazhdanskogo protsessa lk. 124.

35) A.F. Brandt - Zhurnal grazhd. i ugolovnogo prava 1874.a. nr.4, lk. 158.

iseenesest mõista kolmanda isiku kassatsioonikaebus alluvat üldistele reeglitele, s.t. et tema sisuks võivad olla ainult õiguslikud küsimused, mitte aga väited asja sisu kohta. A.F. Brandti seisukoht aga ei näi kuidagi kooskõlas olevat sekkumise põhialusega, et kolmas isik astub asjasse ikkagi selleks, et tuua asja sisu kohta uusi tõendeid ja mitte selleks, et vaidlusi tõeta kohtu seisukohtade suhtes seaduse rakendamisel .

Edasi kerkib üles küsimus, kas võib kolmas isik asjasse astuda ka veel siis, kui kassatsioonikohus on tühistanud teiseastmekohtu otsuse ja asi on tagasi apellatsioonikohtusse uueks otsustamiseks saadetud. W.L. Issatshenko ³⁶⁾ arvates juhul, kui asi tuleb teistkordselt apellatsioonikohtus arutusele, ei ole takistusi ka kolmanda isiku asjasse astumiseks. Sama seisukoha on omaks võtnud ka ex-Senat otsusega 1873 nr. 718.

---

36) W.L. Issatshenko - op. cit., lk.785.

V o s a .

KÕRVALSEKKUJA ÕIGUSED PROTSESSIS.

7. peatükk.

Iseseisvus protsessuaal- ja sõltuvus

materjaalõiguslikul alal.

§ 20. Kõrvalsekkuja juriidiline seisund
protsessis.

Millised protsessuaalõigused on kõrvalsekkujal?
Kõige pealt peab meelde tuletama, et kolmas isik kõrvalsekkumise juures astub asjasse selleks, et ta leiab oma huvidele kasuliku olevat kaitsta selle võistja huviseid, kelle poolele ta astus. Sellepärast ei saa ta ei tema poolt toetatavale protsessipoolele ega enesele nõuda midagi iseseisvalt ega midagi rohkem sellest, mis on palunud protsessipool ise. Seega on kolmanda isiku taotlustelõppsihiks, kas see, et hagi rahuldatakse või see, et hagi lükatakse tagasi. Ei saa olla juttugi sellest, et ta palub millegi mõistlemist enesele. Nii ei ole kolmandal isikul õigust esitada ka

vastunagi, mida on tunnistanud ka ex-Senat (1879 nr. 161 ja 1881 nr. 36). Riigikonus (ots. nr. 180 - 1937) mainib selles küsimuses, et kolmandale isikule peab võimaldamaprotsessis kõiki võimalikke õigusi kasutada ja tema õigusi tuleb piirata ainult niipalju, kuipalju see järeldub asjaolust, et kolmas isik on siiski osaline võõras ja mitte pool omas protsessis, sest pooled määravad nõude eseme, selle ulatuse ja piirid, nii et kolmas isik ei või taotella midagi muud, kui pooled seda teevad ega või midagi taotella oma kasuks. Neis piirides võib siis kolmas isik protsessist osa võtta kõigi pooltele kuuluvate õigustega. Tahab ta täiesti iseseisvalt ja iseseisvate õigustega võõrast protsessist osa võtta, siis peab ta seda tegema TKS § 665 põhjal iseseisva nõudega.

Kolmas isik ei või ka paluda teiste isikute protsessi kaasatõmbamist, sest seadus võimaldab seda ainult võistjatel, keda sekkuja ei või asendada (ex-Senati ots. 1876 nr. 587, 1879 nr.161, 1881 nr.36). Kolmanda isiku poolt võistja asendamist ei võiks peale sundida

ka kohus. Selles viimases küsimuses on huvitav ex-Senati otsus asjas, milles hageja nõudis kostjalt tagasi üüritud sõidukid. Ringkonnakohus rahuldab hagi. Kui asi aga läks üle kostja apellatsioonitõttu Kohtupalatisse, siis astus asjasse kostja poolele kolmas isik, kellele hageja oli andnud samad sõidukid kasutada erilepingu alusel. Kohtupalat lahendas asja selliselt: "kolmas isik vabatahtlikult astus asjasse kostja poolele ja selle tegevusega ta võttis enesele ka need tagajärjed, mis on seoses kostja seisundiga, s.t. ta asus seisundisse, milles ta oleks olnud, kui hagi oleks olnud esitatud vahenditult tema enese vastu, järelikult hagi nõudmise täitmise kohustust võib panna ka tema peale." Selle järel tagasi lükates kolmanda isiku seletused asja sisu kohta, kohtupalat tegi otsuse, millega kohustas kolmandat isikut tagasi andma hagejale vaidlusalused sõidukid. Ex-Senat tühistas selle otsuse, nagu seda võiski loota, kuid tegi seda TKS § 4 rikkimise pärast, sest kolmanda isiku vastu ei olnud esitatud mingit nõudmist. (Ex-Senati ots. 1878 nr. 222).

Kuid sel alusel Kohtupalati otsuse tühistamine ei ole õige, sest eeltoodud seletusega arvestades tuleks järeldada, et kui hageja oleks esitanud nõudmise kolmanda isiku vastu, siis kohtupalat oleks olnud õigustatud seda rahuldama, kuna aga tegelikult ka sellisel juhul ei saa kolmandalt isikult midagi välja mõista hagi rahuldamiseks selle pärast, et ta on ikkagi kolmas isik, mitte aga kostja ja viimast mingil juhul ei saa asendada, mida ka ex-Senat ühes oma teises otsuses (1876 nr.567) otseselt väljendanud. Samuti ei saa kolmas isik enesele võtta iseseisva kostja või hageja osa ja sel alusel esitada nõudmisi, mis ei ole kooskõlas esialgsete võistjate nõudmistega. (Ex-Senati ots. 1876 nr. 189 ja 1891 nr. 69).

W.L.Issatshenko arvates ³⁷⁾ sõnade all "nõudmisi, mis ei ole kooskõlas esialgsete võistjate nõudmistega" mõeldakse materjaalõiguslikke nõudmisi, s.t. selliseid, mis muudavad esitatud hagi sisu, mitte aga protsessuaalõiguslikke nõudmisi. Kolmas isik astudes asjasse hageja poolel, ei või nõuda, et vaieldav õigus saaks mõis-

-----

37) W.L. Issatshenko - op. cit., lk.787.

teldud temale ja mitte hagejale või kolgugi hagejale, kuid mitte neil alustel, millele hageja ise oli rajanud oma hagi, näiteks: hageja palus lepingu tühistamist põhjusel, et kostja ei olnud tähtajal tasunud rendi- raha, aga kolmas isik palus sama lepingu tühistamist põhjusel, et kostja vaatamata sellele, et ta oli võtnud enesele kohustuse mitte rikkuda põlde, oli neid ikkagi rikkunud sellega, et oli kaevanud välja kive ja neid müünud kõrvalistele isikutele. Ex-Senat ei luba seda, sest sel teel saaks muudetud esialgse tüli sisu ja ka hagi alus, mis aga pole lubatav TKS § 332-ga.

Teisiti on aga sekkuja protsessuaalõigustega. Vene ex-Senat omistab kolmandale isikule järgmisi õigusi:

- a) ta võib kasutada taandamisõigust TKS § 571 p.2 põhjal (1867 nr.88);
- b) tõsta nõude aegumise küsimust (1883 nr. 72);
- c) esitada vaidlusi vastaspoolelt esitatud aktide alglikkuse pärast, olgugi et võistja, kelle poolele ta sekkus, laskis selleks tähtaja juba mööda (1884 nr.125);
- d) esitada oma nimel era- kui ka apellatsioonikae-

busi (1869 nr.nr.13 ja 15, 1870 nr.331, 1872 nr.nr. 232 ja 650, 1876 nr.nr.83,401 ja 442, 1877 nr. 361 ja 1880 nr.108);

e) esitada samuti ka kassatsioonikaebusi (1876 nr. 264) olgugi et võistja ise alistus kaevatud kohtuotsusele (1908 nr.84);

f) ühineda selle poole apellatsiooniga, kelle poolele ta asjasse astus (1895 nr.3);

g) esitada ka omalt poolt hagile vastuväiteid, mis rajatud tema õigustele ja mitte kostjale, kuid seda seni, kui need kolmanda isiku nõudmised on samad kostja nõudmisetega (1883 nr.72, 1884 nr.125 ja 1898 nr.30);

h) lõpetada tüli leppimise teel iga üksiku oma vastasega või kõigi nendega koos (1879 nr.168)

§ 21. Võistja õigeksvõtu kolmandale isikule kohustavuse probleem.

Kõigi nende ex-Senati eeltoodud seisukohtadega võib Issatshenko arvates ³⁸⁾ nõus olla, kuid on ka ex-Senati seisukohti, millega nimetatud autor ei saa nõustuda

38) W.L. Issatshenko - op. cit., lk. 789.

ja milledega pole nõustunud ka meie Riigikohus. Teisi-
ti arvamusi on tinginud ex-Senati kaks järgmist otsust:

a) kolmas isik, kes astus asjasse protsessipoole abi-
lisena on õigustatud ümber lükkama võistja poolt teh-
tud õigeksvõttu ainult TKS § 481 piirides (1900 nr.111);

b) kolmas isik ei ole õigustatud vaidlema nende do-
kumentide alglikkuse vastu, millede kohta kostja pole
vaidlust tõstnud (1874 nr.390).

Küsimus, kas kõrvalsekkunud kolmandale isikule on
kohustav võistja osavõtt, on välja kutsunud üsna elava
mõttevahetuse. Vene autoritest on selle kohta pikemalt
sõna võtnud Issatshenko, Malõshev ja Zmirlov, kuna
eesti õigusteadlasist on selle kohta kirjutuse avalda-
nud V. Kaznelson. Mõttevahetuse on välja kutsunud ex-
Senati otsus 1900.a. nr.111, mis väljendas järgmist
seisukohta: "Kolmanda isiku osavõtt asjast ühiselt na-
geja või kostjaga evib ainult abistavat tähendust, kus-
juures pooleks jääb esialgne võistja.... et seepärast
selline kolmas isik protsessis, millest ta osa võtab
ainuüksi võistja kaasaaitajana, omamata rohkem õigusi

kui võistja ise, võib ümber lükata (väärata) hagi õigeksvõttu, mis on tehtud võistja poolt, kellele ta on kaasunud, ainult sel määral, kui võrra vääramisõigus kuulub poolele endale."

V. Kaznelson käesoleva küsimuse kohta sõna võttes tähendab:³⁹⁾ "TKS § 481 lubab väärata õigeksvõttu aga ainult sel juhtumil, kui õigeksvõtja pool oli viidud eksitusse õigeksvõetud asjaolu mitteteadmisega. Kui aga mitteteadmine ei olnud tingitud eksitusest, kui näiteks õigeksvõtja pool teadis, et asjaolu on ebatõeline ja sellest hoolimata võttis ta õigeks, siis selline õigeksvõtt on kohustav nii õigeksvõtnud poolele kui kontule ega kuulu vääramisele. Nii võib õigeksvõtu aluseks olla tõeline asjaolu, kantlane asjaolu ja isegi teadlikult ebatõeline asjaolu. Tuleb aga küsida, kui õigeksvõtu seaduslik jõud ei olene õigeksvõetud asjaolu tõelisusest, kui õigeksvõtt jääb jõusse isegi õigeksvõetud asjaolu teadliku ebatõelisuse juures, kuidas võib siis lugeda võistja niisugust õigeksvõttu kohustavaks kolmandale isikule? Võistja õigeksvõtt võib olla

-----

39) "Õigus" 1937.a. nr. 6, lk. 242 j.j.

isegi valelik. On täiesti loogiline, et võistjale enesele on see kohustav, sest volenti non fit injuria." Kuid miks peab kandma tagajärgi sellise vale õigeksvõtu eest kolmas isik, kes nagu senaator Zmirlov ⁴⁰⁾ oma töös tähendab: "... on abiline sellele võistjale, kellelega ta ühines, kuid kes asjast osa võtab mitte altruistlikkude sihtidega pakkuda koostööd ja abi võistjale asja võitmiseks, vaid oma isiklikkudes huvides, mis saavad rikutud protsessi kaotamise puhul. Sellepärast ei või tema alistuda võistja õigeksvõtule, kui see õigeksvõtt on tema huvidele kahjuks".

Ka prof. K.I. Malõshev ja senaator W.L. Issatshenko on asunud seisukohale, et ex-Senati otsus 1900.a. nr. 111 on ebaõige ja vastukäiv arusaamisega kolmanda isiku asjasse-astumise tähendusest. Eeltoodud arvamustega ühines ka V.Kaznelson oma pikemas kirjutuses "Õigus", ⁴¹⁾ mis ilmus peaaegu ühel ajal Riigikohtu uue seisukoha võtuga selles küsimuses.

Riigikohus otsusega nr.180 - K. 1937 Nigulite pärijate asjas muutis senist kohtupraktikat ja andis pikema

---

40) K.P. Zmirlov - op. cit., lk. 13

41) "Õigus" 1937.a. nr. 6 - lk. 241 - 249.

seletuse küsimuse kohta, kas kostja poolt õigeksvõetud nõue kuulub rahuldamisele, kui kostja poolele asja juurde astunud kolmas isik (TKS § 663) nõude vastu vaidleb, s.t. kas kolmas isik on õigustatud tõendama, et see õigeksvõtt ei vasta tõele? Riigikohus eeltähen- datud otsuses ⁴²⁾ väljendab protsessipoole ja tema juur- de astunud kolmanda isiku vahekorra kohta järgmist seisukohta:

"Vene ex-Senat on niisuguse kolmanda isiku õigusi väga kitsastes piirides tunnustanud, nimelt, et kolmas isik ei või asendada kostjat, vaid tema on viimase abiline ja võib kostja õigusi kaitsta ainult viimase taotluse ja vastuvaidluste piirides ja ainult neis pii- rides on ta õigustatud tooma põhjendeid nõudja taotlu- se ümberlukkamiseks. Samal seisukohal on asunud üldi- selt ka meie kohtupraktika. Kuid teisest küljest ei või öelda, et vene ex-Senati seisukoht oleks olnud järjekindel. Ta tunnistas küll kostja nõude õigeksvõt- mise sunduslikuks kolmandale isikule, kuid ta omistab kolmandale isikule palju õigusi, mida kostja ei kasu-

---

42) T. Grünthal - op. cit., lk. 266 - 268.

tanud, nagu taandamisõigust TKS § 571 p.2 põhjal, õigust tõsta nõude aegumise küsimust, kaevata kohtuotsuste peale apellatsioon- ja kassatsioonikorras jne. Kui olla järjekindel ja väita, et kolmas isik kasutab protsessuaalõigusi ainult kostja õiguste piirides, siis ei oleks põhjust möönda, et kolmandale isikule kuuluvad näiteks edasikaebamise õigused, kui kostja otsusega rahule on jäänud. Kui kostja õigeksvõtmist tunnustada siduvaks kolmandale isikule, siis peaks temale ka siduv olema kohtuotsus, millele kostja on alistunud. Nii kaugele aga Vene ex-Senat ei ole läinud. Riigikohus leiab, et ka niisugune seisukord, kus kostja on nõude õigeks võtnud, aga kõik asjas olevad andmed ja kolmanda isiku vaided räägivad selle vastu, on protsessis talumatu ja vaevalt vastab TKS § 663 mõttele ja sihile."

Riigikohtu eeltoodud otsus on kolmanda isiku õiguste lahendamisel üks kaaluvamaid ja selle otsuse juurde on Riigikohus veel hiljemgi teiste asjade arutamisel tagasi tulnud. Nii seletab Riigikohus asjas ⁴³⁾ nr.277 - 1938.a. järgmist: "Senine kohtupraktika asus seis-

---

42) T. Grünthal - op. cit., lk. 265 ja 266.

kohal, et kui kolmas isik astub protsessi TKS § 663 alusel, siis on tema ühe kohtupoole abiline protsessis ja tema õigused ei või sattuda vastollu poole õigustega, kellega tema on liitunud protsessis. Sellest järeldub, et kui kostja on nõude õigeks võtnud, siis ei või kolmas isik nõude vastu waielda. Kuid otsusega nr 180 - K - 1937. a. asus Riigikohus teisele seisukohale, nimelt, et kui kolmas isik omab protsessis kõiki õigusi, mis kuuluvad poolele, kelle poole tema on astunud, ja sõltumata sellest, kas kohtupool neid õigusi on kasutanud, siis ei ole põhjust kolmandale isikule keelata oma õigusi kaits- ta isegi juhtumil, kui tema toimingud protsessis ei ühtu kohtupoole toimingutega, kelle poolel kolmas isik prot- sessist osa võtab. Seega ei ole nõude õigekswõtmine kost- ja poolt siduw kolmandale isikule".

Nii on meie Riigikohus wiimastel aastatel kõrwaldanud kohtupraktikast Wene ex-Senati poolt kolmanda isiku koh- ta wõetud ebaõige seisukoha, mille muutmist nõudsid juba 30 aasta eest wene teoreetikud.

Rahulolematust kutsus wälja Wene ex-Senati otsus ka

1874.a. nr 390 all, mille järgi asuti seisukohale, et kolmas isik ei ole õigustatud vaidlema nende dokumentide alglikkuse vastu, millede kohta kostja pole vaidlust tõstnud. See seisukoht tundub sama ebaõigena, kui eeltoodudki (Ex-Senati ots. nr 111 - 1900.a.) ja Wene ex-Senat oma hilisemas tegeluses on juba taganenudki sellelt waremalt kategooriliselt väljendatud seisukohalt (ots. 1884 nr 125), lubades kolmandal isikul avaldada kahtlusi aktide alglikkuses. Ent see õieti polegi muud, kui vaidluse tõstmine akti alglikkuse küsimuses.

§ 22. Kolmanda isiku vaidlusõigusest poolte kokkuleppega asjatoimetamise lõpetamisel.

Kuid võistja võib protsessis kahjustawat mõju avaldada kolmanda isiku huvidele veel sellega, et tema või mõlemad võistjad koos lõpetavad asjatoimetuse tüliasjas, kas sel viisil, et nageja loobub nõudest või pooled wastastikusel kokkuleppel lepiwad ära. Mõlemal juhul protsessi lõpetamine võib kahjulikult mõjutada kolmanda isiku huvisid ainult sel juhul, kui tema õigus rajaneb isik sakkus, kerkib ära taganenud õigus kolmanda

neb samale alusele, millele oli rajatud ka õigus sel protsessipoolele, kelle poolele kolmas isik juurde astus. Näiteks, kui ühe seadusejärgse pärija poolt on tõstetud hagi testamendi tühistamiseks ja selle hageja poolele astub kolmanda isikuna juurde teine seadusejärgne pärija, siis on selge, et kui hageja loobub oma nõudest ja ta palub lõpetada asjatoimetust, siis sekkuja huvid on siin oluliselt rikutud, sest testament jääb jõusse ja kolmandal isikul pole ka enam võimalusi selle tühistamiseks iseseisvat hagi tõsta, kuna wanepeal on nõue aegunud.

Nii tuleb õigeks võtta W.L. Issatshenko ⁴³⁾ arwamus, et kui kolmas isik astub asjasse oma õiguse kaitseks, siis ta võib esitada nõudmise, et kohus jätaks tagajärgeta wõistja palwe asja lõpetamise kohta. Teisiti aga on nende kolmandate isikutega, kes on sekkunud sihiga kõrvaldada tagusenõude esitamise võimalust. Sel juhul kolmanda isiku huvid ei või olla riiwatud kohtu määrusest protsessi lõpetamise kohta, sest alles kohtuotsuse tegemisel selle protsessipoole kahjuks, kelle poolele kolmas isik sekkus, kerkib üles tagusenõude õigus kolmanda

---

43) W.L. Issatshenko - op. cit., lk. 794 ja 795.

isiku vastu. Protsessi lõpetamisega on aga kõrvaldatud tagusenõude üleskerkimise võimalus ja sellepärast ei ole tagusenõude kõrvaldamiseks sekkunud kolmandal isikul mingit põhjust protesteerida kohtuasja lõpetamise vastu ja kui temalt siiski selles suunas vaidlusi tuleb, siis on kohus täiel määral õigustatud neid tagajärjeta jätma. On ju need kolmandad isikud, kes asjasse astuvad ainult tagusenõude ohu kõrvaldamiseks, võistja abilised ja selle tõttu protsessis nad ei oma rohkem õigusi, kui võistjad ise. Kolmandad isikud, kes aga sekkuvad asjasse oma õiguste kaitseks, ei etenda üksi kaasa-aitaja osa, vaid on ka iseseisvaiks kaaslasiks - socius litis - mille tõttu neile, nagu igale teiselegi kaaslasele, ei või olla keelatud mingi tegevus, mis on sihitud tema õiguse kaitseks. Seega võistja ükski tegevus, mis kahjustab kolmanda isiku huvisid, ei ole viimasele kohustuslik.

Kuid ka sellistel juhtudel kohus, arvestades kolmanda isiku väidete ja tõenditega, seob võistjaid selliste õigustega, milliseid võistja ise õigeks ei võtagi?

Seda võib juhtuda tõesti, kuid võistja ei ole kohustatud sellises korras temale mõisteldud õigusi teostama, vaid tal on jäetud võimalus neist lahti öelda, kolmanda isiku õigused on aga sellele vaatamata alalhoitud.

§ 23. Kohtuotsuse seadusejõu mõju kolmanda isiku suhtes.

Eeltoodust tuleb järeldada, et kohtuotsusel on seaduslik jõud ja ta on kohustav nii mõlemale kohtupoolele kui ka sekkujale. Vene uue TKS projekti (§ 534) koostamisel taheti seda otseselt ära märkida, kuna aga maksvas TKS's seda küll otseselt pole väljendatud, kuid mida tuleb järeldada vabatahtliku sekkumise instituudi olemusest ja vaevalt saab kahelda selles, et kõik, mis on kohtuotsuses kindlaks määratud sekkuja põhjendite ja tõendite alusel, tuleb lugeda kohustavaks nii tema enese kui ka võistja kohta, kelle poolele ta protsessi astus. See on kahtlemata maksev juhu kohta, kui kolmas isik astus protsessi oma õiguse kaitseks.

Ent teisiti pole see ka siis, kui kolmas isik seksus sihiga, kõrvaldada võistja poolt tagusenõude esitamise võimalust. Ka sel juhul on kohtuotsus kohustav nii võistjale kui kolmandale isikule, sest selle kohtuotsusega lõplikult tehakse kindlaks kolmanda isiku süüdlus või mittesüüdlus ja ühtlasi ka võistja õigus tagusenõude esitamiseks või olgu siis, kui kolmas isik suutis võistjat kaitsta ja järelkult tüliküsimus lahendati võistja kasuks, siis ei saa tagusenõude esitamisest juttugi oola. Kui aga sekkuja ei suutnud kaitsta võistjat, kes selle tagajärjel kaotas protsessi, siis sekkuja on süüdi ja on kohustatud vastutama tagusenõude ees. V.L. Issatshenko ⁴⁴⁾ järeldab, et kui siis kolmanda isiku vastu esitatakse regressiõiguse põhjal nõudmine, siis kolmas isik ei saa enam vaielda oma vastutavuse pärast, vaid see on juba otsustatud küsimus - res judicata. Selles uues protsessis kolmas isik võib vaielda ainult nende nõudmiste vastu, mis ei olnud ega võinudki olla kaitstavad esimeses protsessis.

---

44) V.L. Issatshenko - op. cit., lk.797.

KASUTATUD KIRJANDUST:

- 1) W.L. Issatshenko, Grazhdanskii protsess, III.
- 2) A. Borowikowski, Otshet sudjii.
- 3) J.M. Tjutrumow, Ustaw Grazhdanskogo sudoproizwodstwa, I.
- 4) T. Grünthal, Riigikohtu tsiwiilosakonna otsuseid, 1938.
- 5) "Õigus" nr 6 - 1937.a.
- 6) F. Karlson ja J.W. Weski, Õigusteaduse sõnastik.
- 7) A.F. Brandt, Zhurnal grazhdansk. i ugolownogo prava, 1874.a. nr 4.
- 8) M.A. Goranowski, Zhurnal Ministerstwa Justiitsi, 1911. nr 7
- 9) K.P. Zmirlow, Zhurnal Ministerstwa Justiitsi, 1908. nr 4.
- 10) Z.L. Werblowski, Dwizhenie russkogo grazhdanskogo protsessa.